

Naujienu Antroji Dalis

NR. 511

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

Augutė Dubickienė

ANTANĄ LALĮ AMŽINYBĖN PALYDĖJUS

Turėjau progos pažinti ve-
lionį Antaną Lalį kaip kilnią
asmenybę. Daug su juo teko
valandų praleisti, daug ko iš-
mokti. Pažinau jį nuo pat sa-
vo kūdikystės.

Kai mano tėvai parinko jį
mano krikšto tėvu, tai geres-
nio žmogaus tikrai negalėjo ir
surasti. Ir dabar savo vaikys-
tės aš jokiū būdu negaliu įsi-
vaizduoti be savo barnaus
"dėdės Lelio", kaip mes, vai-
kai, jį vadinome. To vardo
pavydėjau kitiems vaikams,
nes norėjau, kad "dėdė Lelis"
tik man vienai priklausytų.
Jis neturėjo vaikų, todėl jis
ir aš buvome labai artimi.

Gyveno jis tada (anais ge-
rais laikais) pas mano tėvus.
Salkelyje turėjo įrengtus du
garžius kambarius, pro kurių
langus matėsi šimtmetis kaš-
tanus. Medžius jis mėgo. Šalia
kaštano jis pats pasodinęs ir
su dideliu atsidėjimu prižiū-
rėjo "Ąžuolą Dievaitį".

Medis augo tiesus, žiūrėda-
mas į saulę, o dėdė, lazdele
pasirėmęs, dažnai jį lankė ir
susikaupęs ilgai, ilgai prie jo
stovėdavo...

Beveik kas dieną, nepaisy-
damas ir blogo oro, jis eida-
vo pasivaikščioti miškelin.
Mėgo jis tą miškelį su visais
jo gyventojais, — geniais ir
voverytėmis. Žinojo, kur jie
gyvena, ir mums, vaikams,
parodydavo. Išrodydavo mums
visus takelius ir šuntakius. Ži-
nojo, kur kas auga ir neauga.
Kalėdoms dėdė surasdavo
gražiausią eglutę, Velykoms
— žibučių, o rudenį grybų.
Iš jo išmokau pažinti grybus.
Rudenį dėdė ir aš eidavome
grybauti.

Taip jis praleisdavo laiką.
Didesnę dieną dalį jis buvo
užimtas savo darbu. Jo kam-
baryje buvo dvi rašomos ma-
šinėlės, du dideli angliški žo-
dynai (su paveikslais, kurių
reikšmę jis man mieliai aiškin-
davo), daugybė popierių, kny-
gų, kukli sofa, viršum jos du
dideli paveikslai (dėdės Kazio
ir dėdienės Noros, kurie buvo
jo geriausi draugai Ameriko-
je). Naujienos visada gulėdavo
ant jo stalo. Jis man aiškinda-
vo, kad tai Amerikoje leidžia-
mas lietuvių laikraštis.

Žmonėse jis visada buvo
kuklus. Savo nuomonės nie-
kam nebandė primesti. Jei
negalėdavo gražiai išsiaiškinti
ar su žmogum gražiai pakal-
bėti, tai jis geriau tylėdavo.
Leisdavo kitiems ginčytis, o
pats mums, vaikams, nuošaliai
sėdėdamas, cigaretės dūmus
ore raitydavo.

Su kuo jis savo vargais ir

ANTANAS LALIS

skausmais dalindavosi, nega-
lėčiau pasakyti. Šiaip niekad
iš jo negirdėjau nusiskundi-
mų. Svetimų bėdų jis tikrai
daug išklaušė. Išklaušė takti-
škai, suteikdamas patarimų.
Mūsų namuose, jei kokia bė-
da užpuolė, skubėdavome
pas "dėdę Lelį".

Kai pirmą kartą rusai atė-
jo, mūsų šeima buvo išvaryta
iš namų. Dėdė pasiliko šapa-
luose. Tai vėl įrodymas didelio
takto ir kantrybės: tarp anų
"naujų žmonių" jis buvo tik-
rai nepageidaujamas, bet ne-
siskųsdamas jis tuos metus iš-
gyveno. Kai karas prasidėjo,
jis išvyko pas brolių į Panevė-
žį, o paskui vėl grįžo į šapa-
lus.

Vokiečių metais mano tė-
viškėje buvo auginamas taba-
kas. Dėdė irgi prisidėjo prie
"kooperatyvo": jis kimšo ta-
baką į gilzes, lankstė papiro-
sų pakelius ir skaičiavo, kiek
per dieną padarydavo. Tai
buvo jam šokia tokia pramo-
ga.

Taip slinko dienos, paskuti-
nės dienos jam ir mums tė-
viškėje... Brolių ir mane dėdė
mokė vokiečių kalbos. Vadi-
nasi, ruošė ateičiai. Mokyda-
mas jis buvo griežtas ir saky-
davo, kad mokslas yra bran-
gus ir reikia jį vertinti, ne-
svarbu kaip jis yra įgyjamas.

Vieną dieną, frontui artė-
jant, dėdė pasiėmė kastuvą,
ir mudu išėjome miškan antro-
jo "Ąžuolo dievaitio" iškasti.
Jis sakė, kad tai turės "rišti
mudviejų prisiminimus, kur
mudu bebūtume". Tą ažuol-
lį pasodinome prie dėdės
lango. Bet... nei jam, nei
man nebeteko juo gėrėtis.

Jo brangiausią turtą, pa-
ruošto žodyno rankraščius,
užkasėme. Tikiu, kad vėliau
jis surado tinkamesnę vietą

(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros

Jau šiai dienai gana "anga-
žuotis", nesgi

a) "Sportas" (Dvimensinis
šiaurės Amerikos lietuvių
sporto laikraštis) — (prenu-
merata) \$3.

b) VI. Šlaito "Ant saulėgra-
žos vamzdžio" — \$0.50.

c) J. Balio "Lietuvių Dainos
Amerikoje" — \$5.

d) Cz. Miłosz "Rodzinna
Europa" (pavasariau — pla-
čiau parašysiu!) — \$2.50.

Jei dar vienas "neatsargus"
žingsnis, ir "hula-hula" (ar
pn.) iš viso dienos "kapitalo".

Manot, kad, pasigirti norė-
damas, tatau rašau. Susimilki-
te, neįtarkite. Į tokias pagy-
ras (ne: pagiras!) kiekvie-
nam kelias atviras, ir nauda
dvejopa: gyvam esant apstu
peno galvai ir širdžiai, mirus
— ... jei jau niekas kitas, tai
bent leidyklos ir periodikų
administracijos su (rimtu)
liūdesiu tars, kad "gaila žmo-
gaus" (t. y. prekybos kalba
šnekant kliento!).

Ne girtis, bet pasiguosti
smelkia mintis: ne pigu, ale,
ne pigu žurnalistu būti! Ir nė-
ra ko šitokios duonos plutelės
gailėtis...

Kodėl pavartoju žodį anga-
žuotis? Iš viso kas jis? Anot
Balčikonio, *angažuoti* (-is)
kviesti, sudaryti sutartį su ar-
tistu tam tikram laikui arba
tam tikram spektaklių skai-
čiui. Bet tarplautinių žodžių
žodyne platėliau: kviesti, už-
sakyti, sandyti, versti, įparei-
goti (teisiškai, morališkai,
politiškai ir pn.).

Man nuolat galvoj vieno
trapisto (ak, pavardė išgara-
vo!) straipsnis: "Laiškas ty-
linčiam lūdininkui". Auto-
rius teigė, kad šių dienų pa-
sauly nebeįmanoma nesiang-
žuoti, nesgi ir neutralumas
yra savaime talka priešui tau-
tų, kultūros, stačiai — komu-
nizmui).

Angažavimosi (literatūroj,
mene ir kt.) principą (gal
pro-mintę) iškėlė André Gi-
de, po to saviškai ją pagrindė
J. P. Sartre, Camus ir kt. Bet
tai platūs ir sraunūs vande-
nys, mes laikykimės arčiau
savo kranto.

Tik ką perskačiau įdomų
vilnietės (t. y. Londono) len-
kės žurnalistės straipsnį "Kon-
frontacijoje". Viena pastraipė
šitaip byloja:

"Pilotas (Pontiškis), nusi-
plaudamas rankas, pasmerkė
ne tik Kristų, bet kartu ir
tuos, kurie turėjo Jį nužudyti,
ir patį save, ir tuos, kuriuos
reprezentavo. Persekiojimų
amžių, neapykantos amžių,

barbarizmo amžių užtraukė
(ant žmonijos) anas gestas
kultūringo žmogaus, kuris
nenorėjo angažuotis".

Aiman, Ponto Piloto kom-
pleksas tremties slėnį gula-
niausia kaip kokias slogi mig-
la. Kartais iš paprasčiausio
nevalyvumo, kartais iš gobšu-
mo, kartais iš perdėtos labda-
ros, perpuoselėto žmoniškumo
ar pn. Bič. Antanas (Gustai-
tis) tartų, kad "absoliučiai to-
bulai viskas eina atbulai".

Čia vienas (iš gausybės) pa-
vyzdys (gali tarti: iš... "The
Human Condition"). Cituoju
"Dirvos" Nr. 28 (St. S. "Lie-
tūvių Enciklopedijos XIX to-
mas"):

"Dabar, kai ligos priverstas
poetas turėjo kleisti į tokią
desperaciję kelionę (Gomul-
kos Lenkijon! J. C.), kai ži-
nom, kad jis ir dabar tebegu-
li *ligos patalę*, tik kaip buvęs
lenkų pilietis ir jų armijos
karys, gal turintis *nesveikato-
jų geresnę priežiūrą ir globą*,
sunkiai suprantami yra ...
žodžiai, taip negailestingai
triuškiną *paliegusi kolegą*."

Pabraukimai mano, ir ką
jie sako?

Beje, kur mes esame? Kas
amžius? Baroko ar... gen.
Michailovo menas? Tėviškės
atšalime, močiutės menėse ar
... emigracijoje, politinėje
emigracijoje? Kodėl 2x2 kar-
tais 4, o kartais... du (2)?

Kolegos St. S. "receptą"
vykdant, kam parama (bičiu-
liška, atsitiktinė) Profesoriumi
(Nepriklausomybės atstatymo
akto Signatariumi). Tegu jei su-
seno — nusveiko, anapus!
Ten gen. Michailovas (ir Jus-
tas — "Kremliaus valia") pa-
rūpins plūtą ir guolį, o "Aleks-
sandryną" patvarkys... — ir
dar kaip! — Aleksandras (iš
NKVD, dabar oficialiai rašy-
tojas Gudaitis - Guzevičius).
Kam Kariuomenės dieną au-
kos (ir pritarimas protu ir
širdimi) kovų už laisvę vete-
ranams invalidams? Protezu?
rementų? Į anapus! Ten.
Sniečkui įlipus į tribūną, jie
bėgs ir be... kojų.

Tremtyje, kol dar sveikas
ir gauna (iš kurgi?!), kreditų,
telieka J. Kapočius "L. Enci-
klopedijos" baigti, na, dar
vienas kitas, kaip eventuali
(šiam ir tam) "kalbūsė". Ga-
na. Baigta. Nei repeticijų. Nei
spektaklių. Nei... kavos po
kovos. Jokių pastangų priešin-
tis likimui ir eiti kaip ėjus
rūsčių tremties keliu.

Arba: 2x2 yra 4, arba...

(Tęsinys 2-me psl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Nekultūringai pasibaigęs "kultūrinis bendradarbiavimas"

I atminimą grįžta Nėlės Malaitės žodžiai. Ejom į vieną Vokietijos TBC sanatoriją (ties Hamburgu), kur josios vyras Juozas Kruminas, A. Rimydis, muz. Banaitis. Tada vienas (V. Oškiniš) jau buvo į anapus grįžęs ir spėjęs iššoni paleisti miglukę, kad, girdi, iš nostalgijos, iš... ir tt. ir tt. Ir tarė p. Nėlė: "Nesuprantu, kaip žmonės savinasi išminties privilegiją į tėvynės ilgesį ir kančią!"

"Naujienu" skiltyse prieš mėnesį (ar seniau) buvo žinutė, kad mirė Vladas Pukas. 100% Vilniaus miesto vaikas, nesgi ten gimęs, Vytauto Didžiojo gimnaziją baigęs. Kodėl jį atšaukiu iš už amžinybės? Ar todėl, kad vienu metu klasės draugas? Ar kad universiteto sporto klube kartu ėmėm bokso kursą? Slidėmis išmatavom Antakalnio šlaitus, Lavariškių ir Rudnikų girias, o baidarėmis, būdavo, kopėm į Neris viršupį, o rudens ir žiemos ten, Viešpatie, kokie stebuklai!

Prieš pasitraukdamas į Nepriklausomąją, Vl. P. buvo "Ryto" švietimo draugijos centro knyginkas. Kartą knygriškla supainiojo savo darbą, ir Maironio raštams (cenzūros draudžiamiesiems) davė Lazdynų Pelėdos titulinį lapą. Bet ne vien dėl to reikėjo pasišalinti nuo slaptosios (ir viešosios) lenkų policijos akių (ir veiksmų). Su širdgėla. Kančia. Ir ilgesiu. Po to emigracija.

Chicagoj (ar apylinkėse) gyveno vienišas (kur žmona? žuvo ar liko anapus?) Irgi nostalgija. Irgi liga. Ir — šėtoniški gundymai grįžti. Dar labiau užsidarė savyje. Jau nebeatsakinėjo į laiškus. Mirė kažkurioje Chicagos, Ill., ligoninėje. Kažkur vilniečių lėšomis (nors pats sąjungai, de ja, nepriklausė) palaidotas. Mirė politinės emigracijos neisdavęs. Kas peikti, kas girti?!

Nei griežtai peikti, nei be sąlygų girti. Visur ir visada svarbu skirti daiktus ir žmones sulig jų svorio ir svarbos. Tumas tartų, kad dėl idėjos nedaryk kompromiso, nes kompromisas idėją (ir tasia pat žmogų) kompromituoja. Anot Vydūno, iškelts į budėjimą esi, tai, — žinokime savo metą.

Grįškime į visokeriopai idomų ir prenumeruoliną "Sportą". Redaktorius — Kęstutis Čerlėliūnas. Leidėjas — šiaurės Amerikos Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga: 360 Palmetto St., Brooklyn 27, N. Y. Beje, Red. komisiją sudaro: Pr. Mickevičius, Zen. Puzinauskas, Ant. Supronas. Bendradarbių sąrašas "Naujienu" skaitytojais ras savo seną pažįstamą — "Sporto Pasaulio" — priedo — redaktorių Br. Keturakį.

Senas šūkis "Sveikame kū-

Imperialistinei Maskvos politikai tarnaujantis Leonas Prūseika keliais atvejais kvietė naujai atvykusius dypukus į kultūrinį bendradarbiavimą su Lietuvos kultūrinių įstaigų priešakin pastatytais kviltingais. Iki šio meto nieko iš to kvietimo neišėjo. Daugumas dypukų pažįsta sovietų imperializmo atstovus iš pirmosios rusų okupacijos. Jie žino, koks tas bendradarbiavimas buvo, ko rusai iš inteligentų nori.

Panašiai elgiasi ne vien tik lietuviškieji Maskvos agentėliai. Prūseikų, andriulių ir jonių yra ir kitose tautose. Kartais ir oficialios Amerikos mokslo įstaigos paklauso sovietų giesmės ir pabando "bendradarbiauti". Kaip bendradarbiavimas ėjo su Kalifornijos Universiteto profesoriais ir kuo jis pasibaigė, — vėta visiems žinoti, todėl ir noriu kelis faktus priminti.

Praeitais metais po Ameriką važinėjo sovietų "kultūrinė delegacija". Josios priešakyje buvo Boris Polevoj, sovietiškos rašytojų draugijos sekretorius; rašytojai I. Gribačev, A. Saffronov, Aleksej Adžiubei ir Viktor Poltoracki. Apžiūrėję įstaigą, knygyną, sovietų "kultūros" atstovai susėdo prie bendro stalo Kalifornijos Universitete su literatūra dėstantais profesoriais. Jų tarpe buvo ir rusų literatūrą dėstantis prof. Gleb. P. Struvė, žinomo rusų ekonomisto ir liberalo Struvės sūnus. Užkandus, tuojau prasidėjo pokalbiai apie literatūrą.

Boris Polevoj pradėjo pasakoti, kiek daug dėmesio rusai kreipia į buvusius rusų literatūros klasikus. Jis pasigyrė, kad vien tikrai praeitais me-

ne — sveika siela!", ir itin, o gal ypač svarbus politinėje emigracijoje. Deja J. Šoliūno str. "Namai ar paminklai" šiek tiek balansuoja "sveikos sielos nenaudai. Ten rašoma: "Pirmiausia remtinas sportinių namų statymas, o tik paskui aleksandrynai, galerijų bei operų išlaikymas. Mums reikia gyvos lietuviybės!"

Jei ši pastraipa nepateko į Dr. S. Aliūno "Spyglius ir dyglius", tai ačiū ypatingai J. Šoliūno laimei (mat, "Drauge" pastoviai regėti toks anonas: "Socialinis Draudimas ir darbas". Tvarko Pr. Šulas ir J. Šoliūnas). Ar ne?

Ar, Gerb. Skaitytojau, užsiskaitai "Gimtąją Kalbą" ir "Knygų Lentyną"? Dar ne. Tai sutarkime, kad ryt kartu eisime į paštą ir pasiūsim prenumeratą. Ir "Litanus" laukia. Vai, anot Jezuito Teilhardo, mūsų epochos žmogui pasirinkimas labai jau paprastas:

— arba angažuojamės vardan sąmoningo žmogaus, arba žūname dar toli prieš savo mirtį!

J. Cicėnas

tais buvo išleista Čechovo raštų ir laiškų 20 tomų. Niekad anksčiau minėto rašytojo palikimas nebuvo taip kruopščiai surinktas ir taip gražiai išleistas.

Greta Boriso Polevoj sėdįs Struvė čia pat pridėjo:

— Ir vis dėlto sovietiški Čechovo palikimo redaktoriai rado reikalo iš Čechovo palikimo iškarpyti tas laiškų vietas, kuriose autorius reiškė susižavėjimą gerąjom vakarų kultūros ypatybėm...

— Tai negali būti, — piktai prie visų atkirto Boris Polevoj. Susidarė išpūdis, kad pats rašytojų sąjungos sekretorius nežinojo, kaip garsaus rusų tautos rašytojo laiškai sovietinių redaktorių — cenzorių buvo sudarkyti.

Gleb Struvė čia pat pakišo rusams anglų žurnale išspausdintą jo straipsnį, kuriame nurodytos ne tiktai apkarpytų laiškų vietos, bet ir sovietų cenzorių iškirpti sakiniai. Polevoj labai nustebo. Sovietiški redaktoriai jį patį į labai kvailą būklę įkišo. Jis taip pat įsitikino, kad Kalifornijos Universiteto profesoriai ir bendrai Amerikos inteligentija žino, kaip sovietų "mokslininkai" "redaguoja" rusų klasikų raštus.

Niekas nežino apie Pasternako romaną

Vėliau Struvė užklausė, ar Rusijoje pasirodys Boris Pasternako romanai.

— Ar Pasternakas ir romanus rašo? — nustebe užklausė Polevoj. — Tai man naujiena. Aš pažįstu Pasternaką, kaip poetą...

Inteligentų tarpe susidarė

nei šokia, nei tokia nuotaika. Visiems buvo neaišku, kaip rašytojų draugijos sekretorius galėjo nežinoti apie pagarsėjusį Pasternako romaną. Čia Borisui Polevoj į pagalbą atėjo Viktor Poltorackis. Jis pareiškė:

— Aš Jums paaiškinsiu apie suvėlintą Pasternako romano pasirodymą... Dabar tūnu metu Pasternakas yra pats turtingiausias žmogus tarp sovietų rašytojų. Jis uždirbo didelius pinigus už teatro veikalų ir lyrikos vertimus. Be to, Pasternakas labai sutingo. Bet vis dėlto jo romano "Doktor Živago" skyriai jau yra redakcinės kolegijos žinioje...

Tuo tarpu G. Struvė ieteikė Borisui Polevoj jo paties parašytą plačią Pasternako romano recenziją, išspausdintą anglų kalbame literatūros žurnale, ir nurodė, kur jis galėtų įsigyti rusišką "Doktor Živago" egzempliorių.

Sovietų propagandistams, besidangstantiems "kultūrininkų" skraiste, teko praryti labai karčios Gleb Struvės paruoštos pilės. Tolimesni pasigyrimai apie sovietų darbus "kultūrinėje srityje" buvo beprasmiški. Kalifornijos mokslo įstaigos atstovai sovietų "kultūrininkus" tiksliai išmatavo ir puikiausiai suprato. Prieš kelis mėnesius jie buvo skaitę Struvės paruoštus rašinius.

Kaip rusai baigė bendradarbiavimą

Boris Polevoj, grįžęs į Rusiją, parašė straipsnių seriją apie susitikimus Amerikoje. Paminėjo jis ir posėdį Kalifornijos Universitete. Bet nė vienu žodžiu neužsiminė apie Gleb Struvės nurodytus dalykus apie Čechovą bei Pasternaką. Polevoj tylėjo, užtat A.

(Tęsinys 11-me psl.)

PASIKLAUSKITE SAVES

SEKAMŲ KLAUSIMŲ

Apie Firmą, į kurią Kreipsitės,
Pirm Negu Siūsite

dovanų paketą į U. S. S. R.

1. Ar firma patikima?
2. Ar įrodžius tai?
3. Ar atsargiai ir tvarkingai atlieka pakavimą, išsiuntimą ir priruošimą dokumentų?
4. Ar naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų?
6. Ar yra oficialiai autorizuota firma?

Atsakymas yra TAIP į visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų pakus per bilė sekantį skyrių, priklausantį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St. PHILADELPHIA 6, PA. WALnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N.Y. LYceum 5-0900	263 Market St. NEWARK 2, N. J. MARket 3-1968
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399	6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, MASS. ANdrew 8-8764
1313 Addison Road Cor. Superior & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTah 1-0807	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N.Y. BAker 5-5923	346 Third Ave. PITTSBURGH 22, PA. GRant 1-3712

851 Hollins St., Baltimore 1, MD., Tel.: Mulberry 5-5787
Greitai Savo Pakus Mums PRISIUSKITE,
O Mes Greitai ISSIUSIME!

Aleksas Ambrose

DĖDĖ ŠERNAS

3.

Šernas — Lietuvos redaktorius

1892 metų gruodžio 6 dieną Chicagoje išėjo savaitraščio LIETUVA pirmas numeris. Laikraštį pradėjo leisti S. Rokošas, o pirmuoju jo redaktorium buvo Jonas Grinius, buvusio Lietuvos Prezidento Dr. Kazio Griniaus dėdė, Amerikoje aktyviai veikęs liberalas.

Jonas Grinius redagavo LIETUVĄ iki 1893 metų kovo mėnesio. Tuo metu laikraščio leidimą perėmė P. Zacharevičius su S. Lelešium. Redaktorium buvo P. Zacharevičius.

1893 metų birželio mėnesį buvo sudaryta bendrovė LIETUVAI leisti. Tos bendrovės priešakyje buvo atsistojęs A. Olševskis, neseniai mirusio republikonų politikieriaus Antano A. Olio tėvas. A. Olševskis buvo kilęs nuo Liudvinavo, mūsų kaimynas. Olševskis tapo LIETUVOS redaktorium. Jis savaitraštį redagavo iki 1895 metų rudens. Olševskis negalėjo atlikti kiekvieną kartą vis labiau plintančių įvairių išpareigojimų. Jam teko tvarkyti krautuvę, vesti įvairias finansines transakcijas, leisti knygas, organizuoti jų pardavinėjimą, redaguoti laikraštį ir kitus įvairius darbus dirbti. Visko jis negalėjo atlikti, todėl ir pasikvietė Juozą Adomaitį-Šerną LIETUVAI redaguoti.

A. Olševskis parašė Misslerio kelionių įstaigoje dirbančiam J. Adomaičiui laišką ir laivakortę, iškviestas jį Amerikon. Adomaitis, ilgai nedelsdamas, tuojau ir išvažiavo. Ameriką jis pasiekė 1895 metų pabaigoje, o Chicagon atvažiavo gruodžio mėnesio viduryje. Tų pačių metų gruodžio 14 dieną Olševskis naujai atvykusiam Adomaičiui perdavė visą LIETUVOS redakciją, su pradėtais ir nebaigtais rašiniais bei straipsniais. Šį savaitraštį Adomaitis-Šernas redagavo iki 1912 metų kovo mėnesio.

Didžiausią redakcinio darbo dalį atlikdavo pats Adomaitis. Jis paruošdavo tarptautinių žinių santrauką tokioje formoje, kad tuometinis Amerikos lietuvis suprastų. Kiekvienam numeriui jis parūpindavo atkarpą, kuri vėliau buvo naudojama populiarioms knygoms. Jis sutvarkydavo korespondencijas iš įvairių Amerikos kolonijų. Jam tekdavo surankioti žinias iš Lietuvos gyvenimo. Per jo rankas eidavo įvairių draugijų pranešimai apie susirinkimus ir visą visuomeninę veiklą. Pagaliau, jis turėdavo paruošti ir įžanginius. Kurį laiką redakcinį darbą jam padėdavo Kleopas Jurgelionis ir Antanas Lalis, bet sunkiausioji redakcinio darbo našta krisdavo ant paties Šerno pečių.

Redakcijoje J. Adomaitis dirbdavo kiekvieną dieną. Ži-

nome, kad kai kurių savaitraščių redaktoriai, paruošę laikraštį spaudai, išeina porai dienų pailsėti. Šernas tokio poilsio nepažino. Baigęs ruošti ir atidavęs spaudai paskutinę tarptautinių įvykių apžvalgą ir baigęs vieną numerį, jis tuojau sėsdavo prie istorijos, antropologijos, geografijos ar kitokio vadovėlio ir ruošdavo naujo numerio atkarpą. Lietuvių kalbos žodynų tada nebuvo, kalbos specialistų telefonu negalėdavai pasiekti, naujų žodžių kraitelėse niekas nenešiojo. Šernas turėjo visus tuos terminus naujai nukalti. Reikėjo nukalti taip, kad jokios mokyklos nelankęs mūsų tautietis juos suprastų. Šiandien Šerno kalba gali atrodyti netikusi, daktarų titulais apsikarstę dypukai iš jos juokiasi, bet mums, šimtmečio pradžioje Amerikon patekusiems lietuviams, ta kalba buvo suprantama, aiški, naudinga. Mes Šerno kalbą supratome. Jeigu ne pilnai supratome, tai išivaizduodavome, kad ją supratome. Jo straipsnius skaitėme, iš jų mokėmės, mokslo žinias sėmėme. Galės juoktis iš Šerno kas norės, bet seniems Amerikos lietuviams jis atliko nepaprastai didelį auklėjimo darbą.

Šia proga noriu pasakyti, kad Adomaitis Šernas buvo geras pedagogas. Amerikon atvažiavusių lietuvių masę jis labai gerai pažino. Darbą pradėjo nuo to, kas labiausiai buvo reikalinga. Lietuvių pažiūrų pačioje rusų pavergtėje Lietuvoje, vėliau eibes jų matė Vokietijoje, keliaujančius į nežinomus pasviečius. Su tom mokyklos nelankiusiom misionom jis ir vėl susidūrė Chicagoje. Kaip geras mokytojas, pradėjo nuo pradžios. Jis pradėjo ruošti bemoksliams reikalingus vadovėlius. Jis paruošė didoką tų vadovėlių kiekį. Kai kurie buvo tokie geri, jog teko net po kelias laidas išleisti.

Šiandien Šerno "Biologiją", "Ethnologiją" ar kitas knygas paėmusieji mūsų inteligentai kreivomis pasišaipys ir mes į šalį. Bet esu tikras, kad retas jų sugebės paruošti panašias knygas. Visos tos knygos nebuvo paprastomis knygomis. Tai nebuvo kitose valstybėse kitomis kalbomis išleistų knygų vertimai. Tai buvo specialios Šerno paruoštos knygos specialiams uždaviniams.

Šernas imdavo ketvirtos, trečios, penktos ar septintos gimnazijos klasės kursą, o kartais naudodavosi ir aukštesnių kursų bei universitetų vadovėliais, kad paruoštų knygas gimnazijos visai nelankiusiems savamoksliams. Jam reikėjo ne tik tai lietuviškus terminus surasti, bet reikėjo taip sakinius ir mintis sutvarkyti, kad knygos skaity-

tojas, vos pradžios mokyklą belankęs arba visai nieko nelankęs, galėtų suprasti. Jam reikėjo išaiškinti poros tūkstančių metų istoriją, geografiją, gamtos mokslus, biologiją ir kitus mokslus.

Be visų LIETUVOS skyrių redaktoriaus pareigų, Šernas to meto lietuviams pritaikė ir spaudai paruošė man šias žinomas knygas:

1. Apie žemę ir kitus svietus, jų būvį ir pabaigą. Pagal Heilperną. 255 puslapiai. Išleista 1886 metais.

2. Hygiena arba mokslas apie užlaikymą sveikatos. Pagal Bernesą, daktarą Noll ir kitus. 132 pusl. 1897 m.

3. Senų gadynių išnykę gyvi sutvėrimai. Pagal Hutchinsoną. 370 pusl. 1900 m.

4. Biologija arba mokslas apie gyvus daiktus. Pagal prof. Nusbaumą. 147 pusl. 1901 m.

5. Kaip gyvena augmenys. Pagal Lunkevičių ir kitus. 129 pusl. 1901 m.

6. Istorija Chicagos lietuvių, jų parapijų ir kun. Kraučumo prova su laikraščiu "Lietuva". 580 pusl. 1901 m.

7. Ethnologija arba mokslas apie žemės tautas. Pagal dr. M. Haberlandą. 667 pusl. 1903 m.

8. Gamtos pajėgos ir kaip iš jų naudotis. Pagal Bitnerį. 238 pusl. 1904 m.

9. Rašto Istorija. Pagal A. B. Schnitzerį. 304 pusl. 1905 m.

10. Nematomi priešai. 113 pusl. 1905 m.

11. Paėjimas organiško svieto. Pagal Bitnerį. 137 pusl. 1905 m.

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

tiems rankraščiams.

Kai skubėdami palikome namus, dėdė Lelis išskubėjo kartu. Vakarui atėjus ir rusų lėktuvams maišant žemę su dangum, dėdė nutarė, jog jam treptiino kelionė yra persunki. Prisirišęs prie vežimo mūsų vilkinį šunį (šunis jis labai mėgo ir visada vieną laikydavo), jis atsiveikino su mumis. Tada pirmą kartą pamaciau jį verkiant. Sunku mudviem, labai sunku buvo išsiskirti: ir aš ir jis jautėme, kad gyvenimo keliai daugiau nebesuves mus. Jis uždėjo man savo tėvišką ranką ir paskutinį kartą nubraukė man ašaras. Tai buvo paskutinis atsiveikinimas. Pamažu išnyko maža, pilka figūra dulkių debesyje... Išnyko visiems laikams!

12. Geografija arab žemės aprašymas. Pagal Geikie, Nalakovskį ir kitus. 469 pusl. 1906 m.

13. Zvėrys ir žmogus. Pagal Schmedl. 313 pusl. 1906 m.

14. Apsireiškimai atmosferoj arba meteorologijoj. Pagal prof. Vojeikovą. 238 pusl. 1907 m.

15. Oras, vanduo, šviesa ir šiluma. Lekcija prof. Blochmano. 138 pusl. 1907 m.

(B. d.)

CALUMET AUTOMATIC TRANSMISSION
1234 - 150th St. Hammond, Ind.
Automatinės transmisijos įvairių modelių ir rūšių mašinoms — garantuojamos Veltui apskaičiavimai. Skambinkite WESTmore 1-5232

• Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų, biznierių) mokesčių blankas.

• Atlieka knygvedybą.

• Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue)
Susitarimui tel.: VICTORY 2-3486

Atdara kasdien nuo 9 val. iki 9 val. vakaro, įskaitant šeštadienis ir sekmadienis.

25 METŲ PATYRIMAS

ŽEMOS KAINOS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

SIUNČIAME Į LIETUVĄ

Akordeonus, siuvasmas mašinas, vaistus, maistą, medžiagas ir Jūsų atneštus siuntinius. Didelis pasirinkimas prekių žemiausiomis kainomis. Pvz., 100% vilnos medžiaga paltui 3 jardai ar siutui 3½ jardo, rayon 2 suknelėms 8 jardai, vyriškas ar moteriškas vilnonis megztinis ir 5 rayon skarelės — \$49.99.

Užsakiusiems dvigubą kiekį už \$99.98 pridėsime "Universal" deimantinių reztuką ir "Solingen" plaukams kirpti mašinėlę.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Crawford 7-2126

Rapolas Skipitis

Lietuvos tremtiniai ir pabėgėliai pirmojo pasaulinio karo metu

Pirmasis Pasaulinis karas labai apnaikino, nualino Lietuvą ir bent trečdalį Lietuvos gyventojų įstūmė į didelį vargą. Vieni vargo ir badmiriavo Lietuvoje, o kiti keli šimtai tūkstančių karo fronto, ar rusų valdžios verčiami buvo pasitraukę į Rusiją, kur jų didžioji dauguma irgi gavo patirti didelio vargo.

Visi į Rusiją pasitraukusieji tuomet buvo vadinami pabėgėliais, nors tikrumoje tik mažai jų daliai teisingai priklausė pabėgėlių vardas, o didžioji dauguma buvo tikri tremtiniai. Pabėgėliais vadino tuos, kurie be jokių sunkumų galėjo ir Lietuvoje pasilikti, o pasitraukę į Rusiją, tikėdamiesi ten lengviau praleisti karo laiką arba geriau įsikūrti.

Į pabėgėlių, o ne į tremtinių, kategoriją tenka įtraukti visus buvusius Lietuvoje rusus valdininkus. Jų dauguma buvo kilę iš Rusijos, jie tik grįžo į savo tėvynę ir ten beveik visi gavo tarnybas. Pabėgėliais taipogi laikau buvusius Lietuvoje rusus dvarininkus ir tuos rusus ūkininkus, kurie rusų caro valdžios rūpesčiu buvo įkurdinti Lietuvoje rusifikacijos tikslams. Gyvendami Lietuvoje jie jautė didesnę ar mažesnę Rusijos globą, tai atėjus karui ir artėjant vokiečių okupacijai jie bėgo pas savo globėją. Žinomuosius grafus Zubovus ir keletą kitų rusų dvarininkų, kurie buvo nuoširdūs lietuvių draugai ir nepataikavo rusų valdžiai, iš tos kategorijos išskiriu. Nemaža dalis sulenkėjusių Lietuvos dvarininkų, o taipogi nedidelis skaičius lietuvių ūkininkų, sulenkėjusių ir nesulenkėjusių mūsų miestelėnų irgi be būtino reikalo bėgo į Rusiją, tai ir juos dera laikyti pabėgėliais. Gi didžiąją dalį lietuvių, pasitraukusių į Rusiją, laikau tremtiniais, nes karo frontas privertė juos apleisti savo namus ir trauktis toliau į fronto užnugurį. Taip besitraukdami atsidūrė už Lietuvos sienų. O kai karo frontas sustojo prie Narociaus ežero, Breslaujos ir Daugpilio, pasitraukusieji iš Lietuvos nebegalėjo sugrįžti Lietuvon ir norėdami kol nepasibaigė karas tarp Vokietijos ir Rusijos.

Čia dar turiu pabrėžti, kad 1914 metų rudenį, kai rusai buvo užėmę Mažąją Lietuvą, jie suėmė žinomąjį lietuvių veikėją Martyną Jankų su šeima ir apie tūkstantį kitų lietuvių ir ištrėmė juos už Volgos ir net už Uralo. Gi tik karui prasidėjus buvo iš Lietuvos ištrėmtas ir žinomas visuomenininkas, Šaulių Sąjungos įkūrėjas Vladas Putvinskis į Nižni-Novgorodo guberniją. Buvo prievarta išvartyti ir daugiau lietuvių, tik jų skaičiaus man nepavyko išaiškinti.

Iš Lietuvos buvo išvartyta ir didelis skaičius žydų. Kai fron-

te rusams nekaip tesisekė, tai jie kalte vertė žydams. Girdi, žydai šnipinėjo vokiečių naujais, todėl rusai turėję netikėtų ir skaudžių pralaimėjimų prie Kuzių ir prie Marijampolės. Gal tas žydų kaltinimas buvo ir neteisingas, bet vis tiek tų pačių 1915 metų vasarą rusų karinė valdžia įsakė žydams pasitraukti iš pafrontės į Rusijos gilumą. Tuo būdu žydai buvo ištrėmti iš Kauno, Šiaulių, Panevėžio, Ukmergės, Kedainių, Jonavos ir kitų Lietuvos vietų. Ištrėmtieji sudarė nemažiau dviejų trečdalių visų Kauno gubernijos žydų. O Kauno gubernijoje tuomet buvo per 200 tūkstančių žydų. Gi iš visos faktiškai buvusios nepriklausomos Lietuvos žydų buvo ištrėmta į Rusiją nemažiau 150 tūkstančių.

Lietuvių tremtinių ir pabėgėlių karo metu Rusijoje buvo skaitoma 250 tūkstančių. Mano apskaičiavimu, tas skaičius buvo perdėtas bent 50 tūkstančių. Lietuvių tremtinių ir pabėgėlių skaičius buvo nedidesnis 200 tūkstančių. Rusų iš Lietuvos pasitraukė nemažiau 60 tūkstančių, gi lenkų ir kitų tautybių — apie 20 tūkstančių. Tuo būdu Lietuvos tremtinių ir pabėgėlių ano karo metu Rusijoje apytikriai buvo 430 tūkstančių.

Tremtinių ir pabėgėlių grįžimas ir garžinimas Lietuvon

Karas tarp Vokietijos ir Rusijos faktiškai pasibaigė, kai tik bolševikai užgrobė Rusijos valdžią, t. y. 1917 metų lapkričio mėn. Bet taika tarp šių dviejų valstybių tebuvo pasirašyta keliais mėnesiais vėliau. Abiejų valstybių taikos sutartis buvo ratifikuota 1918 metų kovos mėn. ir po to mūsų tremtiniai ir pabėgėliai galėjo grįžti Lietuvon. Bet Rusijoje tuomet buvo labai pakrikusi tvarka ir blogai veikė susisiekimas geležinkeliais. O apie kitas susisiekimo priemones, kaip autobusų ar lėktuvų, tuomet Rusijoje niekas ir nesvajėjo. Gi su arkliais toli nenuvažiuoti, be to, arkliai pašaro ne visur galima buvo nusipirkti. Kitą vertus, Rusijoje tuomet vyko vidaus karai. Denikinai, Kolčakas, Semionovas ir kiti caro generolai nenorėjo paklusti bolševikų valdžiai. Jie telkė prieš bolševikus nusiteikusius karius ir kariavo su bolševikais. Kaukazo tautos veržėsi į nepriklausomą gyvenimą. Didelė ukrainiečių tauta siekė nepriklausomos Ukrainos ir dėlto kariavo su bolševikų Rusija. Tuo būdu vietoj vieno fronto prieš vokiečius 1918 metų pavasarį buvo visa eilė karo frontų Rusijos viduje. Be to, miestuose labai trūko maisto. Todėl daug tūkstančių vyrų ir moterų, pasiemę krepšius, vyko į kaimus maisto parsigabenti. Pėsčias

negi pasieksi tolimus kaimus. O tik tolimesnėse nuo miestų vietovėse galima buvo gauti nusipirkti maisto dalykų. Taigi, tie šimtai tūkstančių "krepšinininkų" verždavosi į traukinių vagonus, jau ir be to baisiai prisikimšusius. Bolševikų raudonarmiečiai, kartais, puldavo tuos "krepšinininkus" ir atimdavo jų vežamą maistą. Gi jei "krepšinininkų" tarpe būdavo gerai ginkluotų, tai įvykdavo karas. Raudonarmiečiai sulaikydavo traukinį ir pildavo jį vagonus iš kulkosvaizdžių. O "krepšinininkai", užėmę tinkamas pozicijas vagonuose, šaudydavo į raudonarmiečius. Tokį įvykį ir man teko išgyventi, važiuojant iš Voronežo į Kalūgą. Kai raudonarmiečių kulkosvaizdžiai ėmė tratėti, kažkas sušuko: "gult ant grindų", ir visi puolėm ant grindų. Tik, deja, visiems sugulti ant grindų buvo neįmanoma, nes grindų plotas visiems buvusiems keleiviams buvo per mažas. Mūsų vagonas buvo prekinis, grūstė prigūstas stacijų keleivių. Kai visi puolėm ant grindų, tai pirmieji tikrai ant grindų išsitiesė, o kiti suvirtom ant pirmųjų. Tuo būdu susidarė du sluogsniai gulinių žmonių. Kulkosvaizdžiai tratėjo ir poškėjo retesni šautuvų šūviai. Vagono sienas varstė kulkosvaizdžių kulkos. Šurpu... Apatinio sluogsnio kai kurie žmonės murmėjo, kad viršutinieji labai juos spaudžia. "Atsirem rankomis į grindis, tu meška prakaitas, mane taip prislėgė, kad ir kvapo atgauti negaliu," protestavo vyriškas balsas. "Atsiimk alkūnę — šoną įlausi", rėkė moteriškas balsas. Bet atsistoti visi bijome. Kur nebijosi, kad kulkos varsto sienas. Susišaudymas vyko gal kokį pusvalandį. "Krepšinininkams" pavyko įtikinti traukinio mašinistą, kad paleistų traukinį, nežiūrint raudonarmiečių uždraudimo. Pagaliau traukinys pajudėjo ir netrukus ėmė važiuoti normaliu greičiu. Susišaudymas nurimo. Visi atsikvėpėm ir skubinom stotis, kad galėtum išlaisvinti iš tikrai sunkios priespaudos apatiniuosius Dabar pasirodė, kad vienas mūsų vagono keleivių buvo sužeistas į petį. Laimei, žaizda buvo paviršutinė, nepavojinga, tik reikėjo kraujavimas sulaikyti. Vagone atsirado kažkos kariškis (jo kariški ženklai bei antpečiai buvo nuimti, todėl jo kariškas laipsnis buvo nežinomas), kuris turėjo geroką krepšį tvarstomosios medžiagos, gal būt, "paimtos atminimui" iš kokių nors karinės ligoninės. Tas kariškis gražiai aptvarstė sužeistajam žaizdą. Mūsų traukinys lamingai nuriudėjo ligi Kalūgos. Tik Kalūgos stoty paaiškėjo, kad kituose vagonuose buvo ir sunkiau sužeistų.

Tokie vaizdai gana dažnai kartodavosi antometinėje Rusijoje. Taigi, tremtiniais ir

pabėgėliams grįžimas iš Rusijos traukiniais tuomet buvo ir sunkus ir pavojingas. Bet be geležinkelio kaip išvažiuoti iš tokios plačios Rusijos. Mūsų žmonėms buvo taip įkyrėję tremtinio vargai svetimame krašte, ir taip sunkiai slėgė širdį tėvynės ilgesys, kad noras grįžti namo buvo stipresnis už visus kelio nės sunkumus ir pavojus. Kai tik Rusijos su Vokietija taikos sutartis įsigaliojo ir buvo leista grįžti į Lietuvą, daug tūkstančių Lietuvos tremtinių ir pabėgėlių pakilo grįžti namo. Grįžti pradėjo 1918 m. kovo mėn. ir tas grįžimas tęsėsi apie vienuoliką mėnesių. O kai prasidėjo Lietuvos ir Lenkijos karai su Sovietų Rusija, o ypač kai tų karų frontas išryškėjo, tremtinių ir pabėgėlių grįžimas turėjo sustoti.

Kokie pabėgėliai galėjo grįžti ir kiek jų grįžo

1920 metų liepos mėnesį buvo pasirašyta taikos sutartis Lietuvos su Sovietų Rusija, ir jau tų pat metų rudenį buvo pradėtas planingas mūsų tremtinių ir pabėgėlių grąžinimas. Tą grąžinimą teko tvarkyti Vidaus reikalų ministerijai. Buvo pasiūstyti du valdininkai į Maskvą, mūsų atstovybės žinion, tremtinių ir pabėgėlių grąžinimo reikalams. Tie valdininkai buvo: Petras Josiukas ir Longinas Indreika. Tas pats Petras Josiukas vėliau buvo visų pirmųjų trijų Seimų atstovas, priklausęs Ckininkų Sąjungai. Gi Longinas Indreika buvo Steigiamojai Seimo amnestuotas A. Panemunės kareivių sukilimo dalyvis. Gera su juo išsikalbėjęs įsitikinau, kad jis nėra nei bolševikų agentas, nei įsitikinęs bolševikas, o į sukilėlių eiles buvo kitų įstūmtas. Vėliau L. Indreika išėjo teisių mokslus Lietuvos universitete ir vertėsi advokatavinu. Jis turėjo rimto advokato vardą Taigi, abu mano paskirtieji valdininkai buvo rimti žmonės. Siems valdininkams buvo duota instrukcija, kurios pagrindiniai dėsniai buvo šie: 1. Visus Lietuvos tremtinius ir pabėgėlius traktuoti vienodai, nežiūrint jų tautybės ir įsitikinimų. 2. Leisti grįžti Lietuvon tik Lietuvoj gimusiems ir visą prieškarinį laiką čia gyvenusiems, arba gimusiems kitur, bet išgyvenusiems Lietuvoje ligi karo ne mažiau 10 metų be pertraukos. Tačiau buvusiems rusų valdininkams, kad ir 10 metų išgyvenusiems Lietuvoje, šis nuostatas neturėjo būti taikomas. Jų įsileidimas Lietuvon ir davimas jiems Lietuvos pilietybės turėjo būti svarstomas kiekvienam individualiai.

Visi tremtiniai ir pabėgėliai, kurie norėjo grįžti Lietuvon, turėjo atvykti į Maskvą, o čia būdavo sudaromi grąžtančiųjų ešalonai. P. Josiukas ir L. Indreika turėdavo patikrinti kiekvieno, norinčio grįžti Lietuvon, asmens dokumentus ir leisti grįžti tik tiems, (Tęsinys 5-me psi.)

(Atkelta iš 4-to psl.)

kurie atliko minėtos instrukcijos nuostatus. Išimtiniais atvejais P. Josukas ir L. Indreiga galėdavo perduoti Vidaus reikalų ministrui prašymą įleisti Lietuvon ir negyvenusius arba trumpai tegyvenusius Lietuvoje asmenis. Ministrui leidus, tie asmenys būdavo įtraukiami į grįžtančiųjų sąrašą. Per visą šį grąžinimo laikotarpį tokių išimčių buvo padaryta nedaugiau vieno šimto.

Visi tremtiniai ir pabėgėliai buvo grąžinami per Latviją. Kelias: Maskva - Rėzoknė - Daugpilis - Obeliai. Obeliuose buvo įrengtas karantinas, kur grįžtančiams iš Rusijos buvo parūšta pirtis bei prausyklos, o jų drapanos buvo dezinfekuojamos. Sanitariniu atžvilgiu karantinas buvo Sveikatos departamento priežiūroje. Čia dar sykį buvo tikrinami grįžtančiųjų asmens dokumentai ir nustatoma teisė pasilikti Lietuvoje. Kiekviename transporte atsiradavo "zūkų", dėl kurių tekdavo daug susirašinėti, kol jiems susidarydavo proga išvykti į Vokietiją, JAV ar į kitą kokią valstybę. Grąžinimo atgal į Rusiją tie "zūkai" bijojo kaip mirties ir melstė meldavo to nedaryti. Todėl atgal į Rusiją grąžindavome tik tais atvejais, jei būdavo pakankamo pagrindo manyti, jog tas asmuo yra Sovietų Rusijos agentas. Reikais išimtiniais atvejais būdavo leidžiama pasilikti Lietuvoje ir atvykusiems be reikiamo leidimo ir Obelių karantiną svetimšaliams. Tokius leidimus galėdavo duoti tik Vidaus reikalų ministras. Berods, ir tokių leidimų buvo duota nedaugiau šimtinės per visą karantino veikimo laikotarpį.

Karantino vedėjas ilgiausiai išbuvo rimtas ir sąžiningas žmogus Zaleskis, kurio vardo dabar jau nebeatsimenu. Jis, karantine bedirbdamas, apsikrėtė dėmėtąja šiltine ir nuo jos mirė.

Panaudodamas savo prisiminimus ir užrašus, o taipogi prieškarinius oficialius Lietuvos gyventojų skaičius ir 1923 metų visuotinio Lietuvos gyventojų surašymo duomenis, gavau tokius grįžusių ir negrįžusių tremtinių ir pabėgėlių apytikrius skaičius:

Buvo pasitraukę į Rusiją:	
Lietuvių	250,000
Žydų	160,000
Rusų	90,000
Lenkų ir kitų	50,000
Viso.....	550,000

Grįžo	
1918-1919 m.	1920-1921 m.
L. — 150	65,000
Ž. — 35,000	45,000
R. — 30,000	5,000
L. — 30,000	5,000
Viso 245,000	120,000

Negrįžo:	
Lietuvių	35,000
Žydų	80,000
Rusų	55,000
Lenkų ir kitų	15,000

Taigi, didžiausias nuosimtis negrįžo rusų ir žydų. Kodėl tokia didelė dalis rusų paliko Rusijoje, visai nesunku suprasti. Juk didžioji dauguma buvusių Lietuvoje rusų valdininkų buvo kilę iš pačios Rusijos ir neturėjo teisėto pagrindo grįžti į Lietuvą. Be to, žymi dalis rusų kaimiečių ir miestelėnų, gyvenusių prieš karą Lietuvoje, pasklidę po plačiąją Rusiją, prisitaikė prie bolševikiškos santvarkos ir nebeturėjo grįžti Lietuvon. Kai dėl žydų, tai reikia pasakyti, kad jie bene pirmieji iš nerusų Rusijoje sugebėjo gauti geras tarnybas valstybinia aparate ir daugeliui jų pavyko ir prie bolševikų neblogai įsikurti. Du mano gimnazijos kolegos — Aransonas ir Cimkauskis būtų galėję grįžti Lietuvon, bet negrįžo, nes ten buvo pakankamai gerai įsikūrę. Žyni dalis ir kitų Lietuvos žydų tokiomis pat sumetimais buvo nusistatę pasilikti Rusijoje.

Lietuvių negrįžo apie 14%. Tenka labai apgailėtai, kad apie 35 tūkstančius lietuvių teko nurašyti į mūsų tautos nuostolius. Bet, deja, neįmanoma, kad palyginti nedidelis mūsų žmonių skaičius, išsisklaidęs po plačiąją Rusiją, pragyvenęs 3-4 metus, grįžtų Lietuvon be nuostolių. Atsiminkime, kad dėl sunkių gyvenimo sąlygų karo ir pirmaisiais pokariniais metais tremtinių ir pabėgėlių mirtingumas buvo žymiai didesnis negu normalus. O čia dar nuo epidemijų ir Rusijos vidaus karų ne vienas tūkstantis mūsų žmonių irgi yra žuvę. Gera dalis negrįžusių pasilikto ir dėl mūsų vedybų su rusais ar rusėmis. Tai mūsų išeivių, tremtinių ir pabėgėlių vėžio liga, kuri daug mūsų tautos sūnų

ir dukterų yra nužudžiusi pirmiau ir ligi šiol tebežudo. Manau, kad iš visų tautybių tremtinių ir pabėgėlių lietuviai mažiausiai tenorėjo taisyti prie bolševikiškos santvarkos. Keletas ar keliolika kariškių, padariusių karjerą bolševikų armijoje, buvo neįžymios išimties.

PINIGAI

YRA PUKIAUSIA DOVANA.

Taip sako tūkstančiai žmonių — Sovietų Sąjungoje, kurie gavo pinigų dovanas. — Pinigus taip lengva siųsti.

Viskas, ką Jūs turite daryti, tai yra pranešti mums tikrą vardą ir adresą gavėjo USSR, Jūsų vardą ir adresą ir atsiųsti čekį ar money orderį. Laikė 2 savaitių, mūsų bankas USSR išmokės pinigus gavėjui specialiu kursu po 10 Rublių už kiekvieną dolerį.

Gavėjas gauna pilną sumą be jokio atskaitymo. — Nėra multo ar mokesčių ant siunčiamų pinigų, neatsižvelgiant į siunčiamų pinigų sumą. — Jūs galite siųsti bet kokią sumą vienam asmeniui. — Po dviejų savaičių, kada tie pinigai išmokami, Jūs gausite iš mūsų oficialių pakvitavimą, pasirašytą pinigų gavėjo. Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Už patarnavimą imama:

Už kiekvieną sumą

iki \$50.00 — \$5.00

iki \$100.00 — \$10.00

iki \$150.00 — \$15.00

iki \$200.00 — \$20.00

Nuo didesnių sumų 10%.

...Prašome išidėmėti, kad mūsų firma turi Bankų ir Apdraudos Departamento leidimą ir bondytą. Tik mes vieni Jums duodame pilną garantiją.

Siųskite kiek pinigų giminėms ir draugams Lietuvon ir padarykite jiems džiaugsmo.

GRAMERCY, Dept. NS
744 Broad Street, Newark, N. J.

New Yorko istaiga
118 East 28th Street, 9 floor
New York 16, N. Y.
New Yorko telefonas MU 9-0598.

Darbo valandos 9—5:30 kasdien,
šeštadieniais 10—1, Sekmadieniais
uždaryta.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šleip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Neleimel išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pasiųskite Dovanų Velykoms

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu Maskvoje.

NEMOKAMA VIETA AUTOMOBILIUI PASTATYTI

Prašykite naujo katalogo.

Didžiausias pasirinkimas geros rūšies prekių.

TELEFONUOKITE:

Phone:
WA 2-9354

**CENTRAL
PARCEL
SERVICE,
INC.**

220 S. State St.
Chicago 4, Ill.

FASANO PIZZA
fast deliveries southwest
HRS. — Sun., Thue., Thurs.
6 A.M. — 1 A.M.
Fri. & Sat. 6 A.M. — 3 A.M.
Steaks - Chicken - Ribs - Spaghetti
Mostaccioli - Ravioli - Fish-Shrimp.
HEmlock 6-1777. 6606 S. KEDZIE

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRespect 8-9210

WESTERN
CURRENCY EXCHANGES
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
INCOME TAX SERVICE
6254 SO. WESTERN AVE.
7054 SO. WESTERN AVE.

BRIDGEPORT
CURRENCY EXCHANGE
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
INCOME TAX SERVICE
748 WEST 35th STREET

AIRPORT GARAGE
PHILLIPS 66 PRODUCTS
Complete repair service by experts.
24 HR. AIRPORT PARKING
Trans. Furn. to & from.
\$1.50 Day — \$9.00 Wk.
Chicago Motor Club Towing.
For emergency service call LU 2-5155
6027 SO. CICERO AVE.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS BARZAS
BUČODARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

E and E T-V SERVICE

Radio & TV Repair
Bring your set in and see it repaired.
NEW PICTURE TUBE
1-Year Guarantee,
Installed While You Wait.
Used TV's All Makes, All Sizes
1003 W. 71st St.
For Home Service Phone
Aberdeen 4-2673

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

Siuntiniai į Lietuvą

Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

NEMOKAMAI

MEGAFONAI —
TAPE RECORDERS
Išmėginimui namuose.
TV, Radijai, Hi-Fi, Pardavimas
ir taisymas
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 19, 1960

J. Jašinskas

SPAUDOS PABIROS

"Vertingiausias dalykas gyvenime yra vienvėdis".

Faustas Kirša, 1960. II. 6.

Ne vienas F. Kirša vertina vienvėdį, kaip tinkamiausią kūrybai sąlygą. Ir kiti lietuviai poetai yra ją vertinę. Bene J. Tysliava, dar jaunatvės ugnies deginamas, kadaise posmavo:

*"Nevilioki manęs, o melsvoji
/toluma:
Tuo godclės atskris, man —
/negrįš niekada!
Pasiguosiu čia pat aš išdidžia
/vienu ma
Nevilioki manęs, o melsvoji
/toluma..."*
(Cituoja iš atminties)

Motto vietoje įrašyta poeto Fausto Kiršos mintis pasakyta jo gimtadienio proga jam suruoštame pagerbime. Nors tokia proga šis mūsų vienas didžiųjų poezijos kūrėjų buvo išviliotas iš savo vienvėdžio į viešumą.

Įrašiau žodį "išviliotas" visai pagrįstai, nes poetas Faustas Kirša, gyvendamas Bostone, tik retkarčiais tepasirodavo viešumoje. Taip, matyt, jis yra pamėgęs vienvėdį. Ką jis toje vienvėdyje veikia, nepasisekė suuostyti: vieni pasakoja, būk jis daug rašęs, kiti tvirtina, jog be rašymo — nuolatinės kūrybos, — jis dar daugiau skaitęs ir studijuojęs įvairių didžiųjų pasaulio kūrėjų poeziją ir prozą. Šių eilučių autorius kartą yra prašęs gerbiamąjį poetą leisti jam pateikti keletą klausimų apie jo dabartinį gyvenimą ir kūrybą. Į prašymą negautas tiesioginis palankus atsakymas, bet vilties turima. Jeigu toji viltis virs realybe, — Naujienu skaitytojai turės progos daugiau sužinoti apie autorių, kuris yra išleidęs šiuos poezijos veikalus: Verpėtai (1918 m.), Aidų Aidžiai (.22), Suverstos Vagos (.27), Pelenai (.30 ir 37), Giesmės (.36), Maldos ant Akmens (.36), Piligrimai (.36), Tolumos (.47) ir šventieji Akmenys (.51). Pastarieji du rinkiniai išleisti tremtyje. Ką daugiau turi sukūręs autorius, kol kas tą slepia jo rašomasis stalčius. Galima tikėtis, jog kada nors tas stalčius prasivers (pageidautina, kad tai įvyktų artimiausiu laiku) poezijos mėgėjų džiaugsmui.

Be poezijos, Faustas Kirša yra išvargęs ilgą barą kultūrinėje veikloje. Jis yra parašęs daugelį kritikos raštų, redagavęs šiuos žurnalus: Sekmąji diena (20-21 m.) Lietuvos dienraštįje literatūros priedą, Dainava (1922 m.), Baras (1924-25 m.), įkūrė ir redagavo kultūros ir kritikos žurnalą Pradai ir Zygiai. Faustas Kirša buvo Lietuvos Meno Kūrėjų Draugijos steigėjas ir vienas Vilkolakio sumanytojų.

Ši kuklų ir visada susikauptų, rodos, savo mintyse nuolat paskendusį kūrėją jo gim-

tadienio proga 1960 m. vasario mėn. 6 dieną gražus būrys jo prietelių ir gerbėjų pagerbė, suruošdami jam visai neįaučiant ir neįtariant, "surprizą". Išviliotas iš savo vienvėdžio kambarėlio, gerbiama šis sukaktuvininkas atvyko į "skautų sueigą" (jam taip buvo "pameluota"), bet vieton jų rado visai ką kitą. Kadangi poetai, sakoma, nuolat bendradarbiauja su mūzomis, todėl ir pagerbime jį sveikino ir jo kūrybą skaitė beveik išimtinai moterys — mūzų atstovės. Į jų sveikinimą bei linkėjimus sukaktuvininkas atsakė kupinu gilių minčių padėkos žodžiu. Šio gimtadienio proga jam buvo padovanotas, kaip kukli padėka už jo kūrybą, televizijos aparatas. Tegu nors tas pajvairina jo pamėgtąją vienvėdį.

Fausto Kiršos dauguma eilėraščių, kaip ir pats autorius, yra persunkta vienvėdžio ir gilaus susimąstymo mintimis. Tie jo eilėraščiai skaitytini ir tuo pajustina jų grožis tik vienvėdyje. Tebūnie leista šia proga paduoti čia vieną jo vienvėdžio pamėgimui būdingą eilėraščių:

bėdąa shrd hr dhrd hrd hrd

Kamarys, kuriame dainuoju

*Taip tuščia, taip nyku kas-
/dieniniam ketursieny
Auklėt šviesias mintis vylin-
/gos žemės veidui,
Kada tavas dainas, kaip kei-
/kiamą padienį,
Išstums iš atminties, aukas su-
/dėję aidui...*

*O mielas kamary, pelė-
/sių karalija!*

*Visuos kampuos žiedai —
/pelėsių briežinėliai...*

*Trapiuos tapetuose taškais
/viniiai rūdyja—*

*Drėgmės šnelni daina —
/rūdis rasotai gelei...*

*O ten, pažvelk žemyn, kaip
/kalffioo kekė,*

*Pelėsių pilnatis, kur voras tai-
/so gūžtą*

*Sugrauzė pusbačius, suaižė
/margą žekę*

*Ir raivosi tolyn, kol snapga-
/liais aplūžta.*

*Pažvelk ir nedrebėk —
/ten kyšo plytos galas*

*Su šypsniu antspauda —
/su aprasota kerpe;*

*Aplink nuomotojai — tai
/šimtakojai malas,*

*Plikais gubriakauliais ply-
/šiuosna įsiterpę.*

*Pažvelk ir į labas, palšais
/ratukais žengia,*

*Kaip vaiko puošmena, pelėsių
/eskadronai,*

*Nužargė plokštumą, pašytą
/šviesiabangiai,*

*Kur džiūsta priplaktų dulke-
/lių milijonai!...*

*Iš palubės kampu žemyn
/jų veislės minios*

*Šviesesniais apdarais su
/plieno apmetimais*

*Išsidriekė ir ruošias pult
/manos krūtinės*

Alsavimų karštų ir nuramint

/kriokimais...

*Ir tu, pilka pelyt, manos da-
/lies kaimyne,*

*Ir mano paguoda, kai siela
/veide tampos,*

*Pelėsiškam triko apžiūri ma-
/no skrynią*

*Ir dalinies pluta, nes mūsų
/bendras kampas.*

*Trijuos kvadratuose mes
/graužiam ir dainuojam,*

*Vainikais kerpetais tėvynei
/rengiam puotą;*

*Kad vėrsim dulkėmis — tai
/dulkėm ir alsuojam, —*

*Tik tu, gimta šalie, būk am-
/žiais vainikuota.*

◆

Lietuvių Enciklopedijos

džiaugsmas, vargai ir

ateities planai

◆

Tai buvo 1960 metų vasario

mėnesio 27 dieną So. Bostone,

Tautinės Sąjungos namuose.

(Šiuose namuose įvyksta beveki visi mažesnio masto kultūriniai renginiai ar minėjimai).

Tą dieną Lietuvių Enciklopedijos leidėjas Juozas

Kapočius sukviėt Enciklopedijos redaktorių, skyrių redaktorių, bendradarbių ir

Bostone esančius lietuviškų laikraščių atstovus. Susirinko

apie 50 dalyvių. Tai, žinoma,

ne visi redaktoriai ar bendradarbiai. Visų jų neįmanoma

sukviesti, nes jų — bendradarbių — esama apie 800 ir jie

išsimėtę veik po visą laisvąjį

pasaulį.

To susirinkimo tikslas: pa-

informuoti lietuviškąją visuomenę apie Lietuvių Enciklopedijos dabartinį stovį, jos

leidimo eigą, pasiektus rezultatus, aptarti teigiamąsias Enciklopedijos puses ir pasitaikančias klaidas; numatyti bū-

dus, kaip tų klaidų išvengti, nušviesti Enciklopedijos lei-

dimo sąlygas, numatyti ateities planus ir t. t.

Pirmasis kalbėjo leidėjas

J. Kapočius, o po jo sekė pasisakymai šių asmenų: M. Gim-

butienė-Alseikaitė, V. Kulbo-

kienė, dr. kun. J. Vaišnora, Enciklopedijos redaktoriai:

Pr. Čepėnas, Ant. Bendorius, J. Girnius, V. Maciūnas, J. Pu-

zinas; skyrių redaktoriai —

J. Kačinskas, prof. J. Ruktys,

dr. inž. J. Gimbutas, Andr. Keturakis; bendradarbiai:

Faustas Kirša, B. Mickevičius-Mikonis, Ant. Gustaitis, Vikt. Vizgirda, inž. Izbičkas; spau-

dos atstovai: J. Sonda (Keleivio redaktorių), dr. J. Bra-

zaitis (Darbininko redaktorių), J. Jašinskas (Naujienu atstovas) ir Enciklopedijos

techninės priežiūros ir lau-

žymo specialistas K. Simanavičius. Visą sambūvį vykusiai

pravedė rašytojas St. Santv-

aras. Iš klausius visų kalbėjusių pasisakymus baigiamąjį

žodį tarė leidėjas J. Kapočius. Iš tokio plataus pasišnekėjimo

galima susidaryti pilną vaizdą Lietuvių Enciklopedijos

leidimo eigos ir tolimesnio jos tobulinimo reikalu.

Pradžioje pobūvio atsisto-

jimu ir susikaupimo minute

pagerbtas pirmųjų L. Enciklopedijos tomų vyr. redaktorius

prof. Vaclovas Biržiška, be

kurio patyrusios rankos ir enciklopediniai plataus išsi-

mokslinimo vargu ar būtų galėjęs gimti tas kultūrinio po-

būdžio "stebuklas" — Lietuviškoji Enciklopedija iševijoje.

Juk ne viena emigrantų tautybė yra bandžiusi leisti

savąją enciklopediją iševijoje, tačiau tik vieni lietuviai ją

garantuotai išleis visą. Šis tvirtinimas yra tikras, kaip

dienos šviesa! Nes 2/3 užsimo-

to kelio jau nueita. Dvidešim-

tasis Lietuvių Enciklopedijos tomas jau yra spausdinamas.

Dar bus išleista 10 tomų ir šis milžiniškas kultūrinis pamink-

las bus baigtas statyti.

Nueitame kelyje L. E-ja yra turėjusi daug ir įvairių kliūvi-

nių, bet šiandien dauguma jų yra nugalėti ir E-ja užtikrin-

tu žingsniu eina prie pergalingos pabaigos. Kukliai pradėjusi savo kelionę E-ja šiandien yra praturtėjusi ir jos

redaktoriai bei bendradarbiai yra dar daugiau patyrę ir iš-

sipraktikavę savo darbe. Dėl to ir pati E-ja savo kelionę

baigs su užtikrintu tobulumu.

Pragyvenimas ir kitokios

reikmenės Amerikoje kasmet

brangsta. Kai kurių dalykų

kainos yra pašokusios net

100%, tačiau Lietuvių Enciklopedijos kaina nebuvo pakelta ir jos

leidimui nerinkta aukų. Redaktoriams moka-

mas kuklus atlyginimas buvo, kiek sąlygos leido, padidintas.

Kiekvienas Enciklopedijos tomas, atspausdintas smulkiu

šriftu ir gausiai iliustruotas, sudarytų 5 dideles knygas, at-

spausdintas įprastu šriftu. Tuo būdu Lietuvių Enciklopedija

šiandien yra bene pigiausia mokslinio pobūdžio knyga

lietuvių kalboje (Už 7,50 dol. penkios knygos!).

L. Enciklopedija buvo pas-

kelbusi prenumeratorių vaju. Jis nėra davęs E-jai didelės

paramos, bet priekaištų būta ir rimtų, ir juokingų. Enciklopedija

žinoma ne vien lietuvių tarpe. Ji išandien turi bi-

čiulių ir kitų tautybių tarpe. Apie ją yra rašę savo spaudoje

suomiai, švedai, vokiečiai. Ypatingai šiltaus atsiliepimo

E-ja yra susilaukusi suomio Olerio asmenyje. Jam E-ją už-

prenumeravo viena lietuviška darugija. Labai gerai būtų,

jeigu iš lietuvių sambūrių — klubų, draugijų, organizacijų

atsirastų tokių, kurios užprenumeruotų šį kapitalinį veika-

lą kitų valstybių mokslininkams. O tie, savo ruožtu, at-

silygintų lietuviams įvertindami L. E-ją savo laikraščiuose

ar moksliniuose leidiniuose.

Koks sunkus ir didelis dar-

bas atliekamas leidžiant emigracijoje Lietuvių Enciklopediją

gali suprasti ir įsivaizduoti tik tas, kas arčiau yra susipažinęs su

visomis to leidimo kliūtimis. Pavyzdžiui, E-

jos leidykla neturi nuosavo archyvo, iš kurio būtų galima

(Tęsinys 7-me psl.)

(Tęsta iš 6-to pusl.)

paimti reikalingų žinių ypačingai apie lietuvių veiklos eigą ir apie paskirus asmenis lietuvius darbuotojus šiame krašte. Lietuvių kolonijų Amerikoje esama (būvusių ir dabar tebegyvuojančių) apie 1000. Apie jas visas tenka rinkti žinias patiems redaktoriams ir bendradarbiams. O ir gautos žinios dažnu atveju yra nevienodos. Taip, sakysime, apie Amerikoje veikusį lietuvių Paltaroką Enciklopedijoje turima 5 nekrologai ir visi jie skirtingi! Atrink, jei geras, kur juose tiesa, kur ne! Teisingas tuose nekrologuose tik vienas faktas, kad tas asmuo yra miręs. Panašių atsitikimų būna ne vienas. Todėl visai suprantamas ir klaidų pasitaikymas E-joje. Tačiau pažiūrėję į kitų kraštų išėjusias enciklopedijas, jose rasime nė kiek nemažiau klaidų, kaip lietuviškoje, nors jos buvo leistos visai kitokiose ir palyginamai lengvesnėse sąlygose kaip lietuviškoji. Praeitais metais lankęsis Lietuvoje komunistų atstovas Rojus Mizara šių metų sausio mėnesio "Menas ir Literatūra" žurnale (leidžiamas okupuotoje Lietuvoje) parašė straipsnį apie Lietuvoje leisiamą enciklopediją. Jis ten rašo, kad atsilankęs tos būsimos enciklopedijos redakcijoje rado net 22 asmenis techninio personalo, neskaitant redaktorių, kurie jau trečiuosius metus išsijusę dirba, bet iki šio laiko dar nėra išleidę... nė vieno tos enciklopedijos tomo! Amerikoje leidžiamoji Enciklopedija eina tik visų redaktorių ir bendradarbių, nežiūrint jų pažiūrų skirtumo, nepaprasto susiklausymo ir pasišventimo dėka! Tai yra skaičiausias ir gražiausias pavyzdys, kaip lietuviai moka ir gali vieningai dirbti.

Pačių redaktorių pastebėtos, Enciklopedijos prenumeratorių nurodytos ir mūsų periodinėje spaudoje iškeliamos klaidos yra rūpestingai registruojamos ir jos visos bus atitaisytos specialiaime baigmės leidinyje. Ten bus pridėtas ir paaiškinimas, kaip lengviausiai tas klaidas įvairiuose tomuose rasti ir jas pasitaisyti. Taip pat bus išleistas papildomas E-jos tomas, kuriame bus duotas visų prenumeratorių sąrašas su atitinkamomis apie tuos prenumeratorių žiniomis. Juk tik jų dėka Enciklopedijai yra sudaromos sąlygos tęsti šį milžinišką darbą. Šis darbas dar sparčiau galėtų būti atliekamas, jeigu visi prenumeratoriai laiku atsilygintų leidyklai. Šiandien esama apie 30% prenumeratorių, kurie uždelšia su prenumeratos mokėčiu. O tas labai trukdo E-jos leidimą. E-jos leidėjas neturi specialių išteklių jos leidimui. Enciklopedija išsilaiko vien

prenumeratorių lėšomis.

Be uždelciančių atsilyginti prenumeratorių yra net tokių, kurie būdami turtingi ir vaizduodami žymius lietuvius veikėjus ar kultūrinio darbo rėmėjus (apie juos ir Enciklopedijoje yra įrašyta, remiantis jų pačių suteiktomis žiniomis), iki šio laiko nėra išpirkę nė vieno Enciklopedijos tomo! (P. S. Tokius "prenumeratorius" reikėtų įvardyti baiginiame E-jos leidinyje. Težino ir plačioji lietuvių visuomenė ir ateinančios kartos, kokių pasitaiko "veikėjų" ir mokslinio darbo "rėmėjų"! J-as).

Lietuvių Enciklopedija, subūrusi aplink save apie 800 bendradarbių, yra atlikusi milžinišką lietuviškos inteligentijos išlaikymo darbą. Juk visi tie redaktoriai ir bendradarbiai, triūsią savo specialybės srityje ir lietuviškoje dirvoje. Jeigu ne Lietuvių Enciklopedija, kur tie šimtai lietuvių inteligentų ir įvairiausių sričių specialistų būtų galėję savo patirtį panaudoti ir perduoti ją ne tik šiai dienai, bet ir ateinančioms lietuvių kartoms? Todėl, Lietuvių Enciklopedijai žingsniuojant į baigmę, visai pagrįstai iškykla klausimas: kaip tas suburtasios mokslines lietuviškas pajėgas išlaikyti aktyvias lietuviškuose baruose ir ateityje? Buvo siūloma išleisti filosofijos, technikos ar kitų sričių enciklopedijas; taip pat duota sugestija išleisti lietuvių kaimo enciklopediją. Juk Lietuvos gyvenime kaimas yra turėjęs labai didelės ir įvairios reikšmės. O šiaandien kaimai Lietuvoje yra išnaikinti. Tad ir istorinis momentas mums siūlo tokią enciklopediją turėti. Lietuviški kaimai yra turėję gražius, grynai lietuviškus vardus, tuo tarpu šiandien kuriamuose kolchozuose, sovchozuose ir visokiuose kitokiuose chozuose prikaišiota niško būdingo lietuviškai prigimčiai netu-

rinčių vietovardžių, kurie mieli tik dabartiniam Lietuvos okupantui ir jų pakalikams.

Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius baiginiame subuvimo žodyje pasisakė turįs planų, kaip suburtasios intelektualines pajėgas palaikyti neišsiskirsčiusias, bet šiandien tų planų nenorįs skelbti dėl vienokių ar kitokių sumetimų. Tie planai susikristalizuos ir galutinai išryškės baigiant leisti Lietuviškąją Enciklopediją. Tad, sėkmės ir ištvermės Leidėjui, Redaktoriams ir Bendradarbiams, o taip pat sėkmingiausios baigmės pačiai Lietuviškajai ENCIKLOPEDIJAI!

ANDERSON PHOTO
Wedding Portraits
Baby & Child Photos
Family Record Plan Member
Confirmation & Holy Communion Photos
For appointment call PR 6-1314
7120 S. ASHLAND

GIBSON CITY
SANATORIJA, kurioje ligoniai jaučiasi kaip namie
Malonus patarnavimas yra mūsų pagrindinė savybė. Vyesnio amžiaus vyrams ir moterims arba chroniškiems ligoniams slaugių priežiūra istisą parą, ambulatorijos ir lovoje gulintiems ligoniam.
Mrs. S. C. Hansen Mgr.
Kviečiame apžiūrėti.
Dėl platesnių informacijų kreipkitės
415 S. Lott Phone 580
GIBSON CITY, ILL.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

NAUDINGOS KNYGOS

LYTIES GARBINIMAS, istoriniais faktais paremta studija, lyties dievų paveikslai, 144 psl. Kaina \$1.50
SVENTRASČIO TIKROVĖ, realistinė pažiūra į Bibliją, moderniška jos interpretacija, 156 psl. „ \$1.50
KUNIGŲ KOVA UŽ DAUGPATYSTĘ, 204 pusl. „ \$1.50
Gausite visas knygas, jei \$3.00 pasiūsite šiuo adresu:
Mr. T. KUCINSKAS, 740 West 34th St., Chicago 16, Illinois.

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!
S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00
Knygos kietai įrištos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

**K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK**

Sovietų ambasada Washingtono praneša, kad šiais metais ribotam žmonių skaičiui bus leista aplankyti Lietuvą. Atsakomingi pareigūnai tvirtina, kad kelionėms vizos bus duodamos, nekreipiant jokio dėmesio į tikybinius ar politinius keleivio įsitikinimus.

Kas norėtų aplankyti savo gimines Lietuvoje, turi susižinoti su šia kelionių įstaiga:

WIDE WORLD TOURS

**Evergreen Plaza 95th & Western Avenue
Telef. GA 2-0640**

Sutvarkome visus kelionių reikalus į bet kurią pasaulio vietą be jokio pridėdama mokesčio.

GERIAUSIAS ANGLŲ KALBOS ŽODYNAS

A. Lallo Angliškai-lietuviškas ir Lietuviškai-angliškas žodynas yra plačiausias apimties ir praktiškiausias iš visų iki šio! Išėjusių žodynų.

Kito tokio plataus ir išsamaus žodyno artimu laiku nenumatoma išleisti. 1256 pusl. Abi dalys vienoje knygoje, įrištas stipriuose kietuose viršeliuose Kaina \$14.

Siųskite čekį arba money orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

Kitais žodžiais...

"Gimtosios Kalbos" leidėjai skubina "pasivyti Ameriką" ir 1960 metais baigti leisti 1959 metų laikraščio komplektą. Dvigubas numeris skaitytojus pasiekė kovo pradžioje (pirmas nr. išėjo liepos, 1958 m.). Teorinių straipsnių šiuo karčiu nėra — vis patarimai ir patikslinimai, viso 15 puslapių. Skelbiama ir puikiai sudaryta 1958-1959 metais išspausdintos medžiagos rodyklė.

Pirmiausiai Chicago lietuvių radijo programų vedėjai mokomi tiksliau mūsų kalbą vartoti: nesakyti "irekorduotas", bet "įdainuotas, įrašytas" (jei juostelėje — tape), ne "akis (sveikatą) išegzaminuoti" bet "patikrinti", ne "rezignuoti", bet "pasitraukti, atsisakyti", ne "dišų setas", bet "indų, lėkščių rinkinys", ne "pusė po aštuonių", bet "pusiau devintos", ir taip toliau. Tiksliai kalbą vartodami, programų vedėjai duotų, taip sakant "toną" visiems kasdienėje kalboje vengti nereikalingų amerikietiškių. Skyrius stebėti tą kasdienę kalbą ir stūlyti tikslų patarimų būtų ypač dėkingas "Gimtoje Kalboje".

Tėvas jėzuitas Vaišnys duoda pastabų apie mūsų bažnytinę kalbą. Sako, kadangi tauta vėlakai krikščionybę priėmė, leko pasiskolinti iš gudų ir lenkų nemaža žodžių. Kai kurie jų "įspilietino" — Kalėdos, Velykos, gavėnia, pasninkas, bažnyčia. Bet kitiems mes "popierių" nedavėme ir jau išbraukėme lauk: macnus, nesmertelinas, pakūta, traicė. Yea, kurių norėtumėm atskratyti, bet bauginamės "įžeisiti" Dievą ar tikėjimą. Pavyzdžiui, būkštaujame Mariją vadinti ne "panele" bet "mergelė". Tėvas Vaišnys tiksliai sako: "Panelėmis vadiname ir merginas atlikinėjančias programas kabaretuose. Jas mergelėmis nevadiname, nes jos gal ir neturėtų teisės šiuo gražu, nekaltybės vardu vadintis."

Sako, ir maldoje reiktų sakyti "melski" ne "melskis" už mus, nes juk norime ko išprašyti, o ne prašyti taip sau melstis. Klausimui kas taisyklingiau: "Tikiu į Dievą" ar "Tikiu Dievą" tėvas Vaišnys linksta prie antrojo, bet dalyką palieka atviru. Tokiu palikime ir mes.

E. Dambriūnas pataria šitaip taisyklingai rašyti sekamus geografijos dalykus: miestas Alžiras, kraštas Alžirija, miestas Tunisas, kraštas Tunisija, kraštas Kambodija, kraštas Tailandija, Taivanas (Formosa) ir Pekinas (raudonųjų kinų sostinė). Na, kągi: taip ir rašykime! Toliau skelbiama trys puslapiai "žodynui paturtinti" relesnių žodžių. Pavyzdžiui, "fountain pen" galime vadinti "rašykle", o "juvenite deli-

GALVOSŪKIS Nr. 5.

Dešimt pirminių skaičių, mažesnių už 3000 sudaro aritmetinę progresiją. Raskite šiuos skaičius.

Konkurso sąlygos — kaip paprastai. Paskutinė pašto antspaudo data 1960 m. balandžio 9 d. Reikia atsiųsti *sprendimą*, o ne vien tik atsakymą.

Pastaba: Senais laikais (apie 1920-30 metus) Lietuvoje pirminius skaičius vadindavo nedaliais arba vieniniiais. Atrodė, kad pavadinimas "pirminis" geresnis ir labiau atitinka terminus, naudojamus kitomis kalbomis (anglų — prime number, vokiečių — Primzahl).

Galvosūkio Nr. 4 (Naujienos, 1960 m. vasario 13 d.) sprendimas

Nežinau, ar galvosūkių sprendėjus bus išgąsdinusi pastaba, kad 150 klausytojų auditorija nepajėgė rasti teisingo atsakymo, ar logikos galvosūkis nebuvo įdomus. Kaip ten bebūtų buvę, redakcija negavo iš viso nė vieno sprendimo, nei teisingo, nei neteisingo.

Čia sprendimas. Kadangi buvo viena kartą atsitikę taip, kad į valdybą buvo patekę visi bendrovės nariai, turintieji nors po vieną akciją, tai — pagal įstatus — jie negalėjo turėti obligacijų. Iš čia seka atsakymas: *tuometu iš viso nebuvo narių, turinčių abiejų rūšių vertybinių popierių.* Iš tikro: jei nors vienas narys būtų turėjęs ir akcijų (arba nors vieną akciją) ir obligacijų, tai jis būtų negalėjęs patekti į valdybą, o tuo tarpu buvo atsitikę taip, kad kiekvienas, kas turėjo nors vieną akciją, atsidūrė valdyboje. A. Z.

quent" — "ovaidu". Dr. K. Gudaitis duoda du puslapių medicinos terminų įdomių tik gydytojams, palikdamas menstruaciją — menstruacija, o mikroba — mikrobu.

Du puslapiai skirti "Klausimų kertelei". Žodį "duosnus-dosnus" paliekama rašyti kaip kas nori (ačiū!). Amerikiečių "wishful thinking" sąvokai siūloma "nuomonė", bet abejojama, ar prigis. Abejojame ir mes — gal tiktu "galvojimas pagal norą"? Anglų "detour" sąvokai puikiai tinka mūsų "vingis" ir "apylanka". Tarp "rengti" ir "ruošti" yra skirtumų, bet kol juos įsiamoninsime, galime sakyti ir "rengsime" ir "ruošime" koncertą. Pavardės Šimkus, Černius, Žiurys patariama taip ir rašyti angliškai, su kuo, aišku, nesutiks tie, kurie rašo Shimkus, Chernius ir Zhiurys.

Niekados nėra per daug Amerikos lietuviui priminti: prenumeruok ir skaityk "Gimtąją Kalbą". Jei ne — mergelė Marija, melskis už tave!

Ipoltas

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
4322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Trec. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietu 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Treciad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2374
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketur., ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Treciad. ir Šeštadienį tikrai susitarus

PR 6-1795, rez.: TREmont 9-5890

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietu.
Treciadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietu kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Treciadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietu ir 6-8 vakaro.
Treciad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą.
išskyrus treciadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Treciadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatšiliepis žaukite KEdzio 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietu nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Treciadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietu. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietu.
Treciadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Treciadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Ofiso telefonai: CLIFFside 4-2896

Rez. telefonai: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th STREET
(kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. v.
Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad, treciad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietu.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val.
Treciadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Treciadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietu.
Treciad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Baudžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stildus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (treciad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis bei operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YArd 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8
Trec. uždaryta. Penkt. ir šest. 10-3 val. po pietu. Arba pagal susitarimą.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 9:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 19, 1960

KNYGŲ LENTYNA

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

Sudaro: Lietuvių Bibliografinė Tarnyba
(Adresas: Lithuanian Bibliographical Service,
1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)

NR. 3 (13)

1959 — 1960 m.

XII—XIII m.

LIETUVIŲ KNYGA TREMTYJE

1945—1949 metų bibliografija

Sudarė: A. Ružanec-Ružancovas (1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)
ir B. Kviklys (5747 S. Cambell Ave., Chicago 29, Ill.)

Žvejai. Lietuviai vaidintojai "Atžalynas". (Vak. Vokietija), sp. npž. 10. 1947. 4 nm. p., iliustr. 211x149 mm. Pastabos: 2 p. — "Žvejų" autorius Stasys Santvaras (1902 5 27 —). 612

796 Sportas — Sport — Sports Baltic Sport-Festivities Augsburg Sept. 1946. Program. (Augsburg), sp. npž. (1946). Virš., 16 p., iliustr. 145x210 mm. Pastaba: anglų, latvių, liet., estų ir vokiečių kalbomis. 613

Baltic Sport-Festivities Augsburg Okt. 1945. Program. (Augsburg), sp. npž. (1945). 12 p. 147x210 mm. Pastaba: vokiečių, estų, latvių ir lietuvių kalbomis. 614

Lietuvių krepšinio turnyras 1946 IX. 14—15. Scheinfeld. Scheinfeld, sp. npž. 1946. Virš., 6 nm. p. 209 X298 mm. 615

(Pabaiga)

LIETUVOS IŠEIVIŲ LEIDINIŲ BIBLIOGRAFIJA, 1958 METAI

Bibliography of Lithuanian Publications published outside Lithuania 1958

PERIODIKOS SVARBESNIŲ STRAIPSNIŲ BIBLIOGRAFIJA, 1958 METAI

Sausio — gruodžio mėn.
Verzeichnis von in Presse erschienenen Aufsätzen, Januar-Dezember 1958

Sudarė Aleksandras Ružanec-Ružancovas, LBT vadovas

Santrumpos - Abkuerzungen:

Aid-Aidai, Brooklyn, N. Y., JAV-ALB-Argentinios Lietuvių Balsas, Buenos Aires, Argentina—AmLB-Brooklyn, N. Y., JAV — Bdk — Budėkime, Derby, D. Britanija — Bdž — Budžiul, Waterbury, Conn., JAV — BL — Bulletin Lithuanien, Paris, Prancūzija — BPS — Bulletin Lithuanian Philatelic Society of New York, New York, N. Y., JAV — BR — The Baltic Review, New York, N. Y., JAV — CB — Commentationes Balticae, Bonn, Vakarų Vokietija — Dar-Darbas, Brooklyn, N. Y., JAV — B — Darbininkų Balsas, London, D. Britanija — Drb — Darbininkas, Brooklyn, N. Y., JAV — Drg — Draugas, Chicago, Ill., JAV — Dirv — Dirva, Cleveland, Ohio, JAV — Egl — Eglutė, Putnam, Conn., JAV — EI — Eltos Informacijos, Reutlingen, Vak. Vokietija — EL — Europos Lietuvis, London, D. Britanija — Elt — Elta, New York, N. Y., JAV — EP — Elta — Pressedienst, Reutlingen, Vak. Vokietija — EPr — Elta Press, Roma, Italija — Eš — Evangelijos šviesa, Chicago, Ill., JAV — GA — Girios Aidai, Chicago, Ill., JAV — Gdm — Gaudėmus, Cleveland, Ohio, JAV — GK — Gimtoji Kalba, Chicago, Ill., JAV — GL — Geelong'o Lietuvis, North Geelong, Victoria, Australija — Gnt — Gintaras, Sau Paulo, Brazilija — HS — Heimatstimme, Salzgitler-Lebenstedt, Vak. Vokietija — I — I Laisvė, Brooklyn, N. Y., JAV — JK — Jaunystės Keliai, New York, N. Y., JAV — Jž — Jaunimo Žygiai, Brooklyn, N. Y., JAV — Kel — Keleivis, Lueveck, Vak. Vokietija — KKL — Kristaus Karaliaus Laivas, Chicago, Ill., JAV — KL — Knygų Lentyna (Naujiečių II dalyje), Chicago, Ill., JAV — Kls — Kelias, Chicago, Ill., JAV — Klv — Keleivis, So. Boston, Mass., JAV — Krs — Karys, Brooklyn, N. Y., JAV — LC —

Lux Christi, Brooklyn, N. Y., JAV — LD Lietuvių Dienos, Los Angeles, Cal., JAV — LL Laisvoji Lietuva, Chicago, Ill., JAV LSI — Lietuvių Seserų Instituto švėturys, Brockton, Mass., JAV — LsL — Laiškai Lietuviams, Chicago, Ill., JAV — Litanus — Brooklyn, N. Y., JAV — MD — Moterų Dirva, South Bend, Ind., JAV — ML — Mūsų Lapinė, Waterbury, Conn., JAV — MP — Mūsų Pastogė, Sydney, North South Wales, Australija — Mrg — Margutis, Chicago, Ill., JAV — Mrn — The Marian, Chicago, Ill., JAV — Mtr — Moteris, Toronto, Ont., Kanada, — MV — Mūsų Vytis, Chicago, Ill., JAV — NL — Nepriklausoma Lietuva, Montreal, Quebec, Kanada — Nns — Naujienos, Chicago, Ill., JAV — NPB Nekaltai Pradėtosios Švč. M. Marijos Seserų Vienuolyno Bendradarbis, Putnam, Conn., JAV — NZL — Naujosios Zelandijos Lietuvis, Auckland, Naujoji Zelandija — Z Pds — Pėdsekis, Patstown, North South Wales, Australija — Pel — Pelėda, Welland, Ont., Kanada — PLBI — PLB Italijos Krašto Valdybos Informacijos, Roma, Italija — PLBV — PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos, Weheim/Bergstr., Vak. Vokietija — PLŽ — Prancūzijos Lietuvių Žinios, Paris, Prancūzija — RB — Revista Baltica, New York, N. Y., JAV — Rnk — Rinktinė, London, D. Britanija — SB — Salaziečių Balsas, Castelnuovo Don Bosco, Italija — Sėj — Sėja, Melrose Park, Ill., JAV — Snd — Sandara, Chicago, Ill., JAV Snt — Santarvė, London, D. Britanija — Svč — Svečias, Wehnen, Oldenburg, Vak. Vokietija — Sž — Sporto Žinios, Cicero, Ill., JAV — ŠPV — švento Pranciškaus Varpelis, Kennebunkport, Maine, JAV — TA — Tėviškės Aidai, Kensington, Victoria, Australija — TS — Tėvynės Sargas, Chicago, Ill., JAV — Tsž — Teisininkų Žinios, Chicago, Ill., JAV — Tvn — Tėvynė, New York, N. Y., JAV — Tvž — Tėvų emė, London, D. Britanija — Tž — Tėviškės žiburiai, Toronto, Ont., Kanada — Užl — Užuolanka, Chicago, Ill., JAV — VAB — Valencijos Apylinkės Valdybos Biuletėnis, Valencia, Venecuela — VK — Vyties Kelias, Valencia, Venecuela — Vnb — Vieniubė, Brooklyn, N. Y., JAV — Vrp — Varpas, Brooklyn, N. Y., JAV — Vts — Vytis, Boston, Mass., JAV — Vž — Vilniečių žinios, St. Catarines, Ont., Kanada — WLZ — Worcesterio Lietuvių žinios, Worcester, Mass., JAV — Žvg — Žvaigždė, Chicago, Ill., JAV.

0 BENDRYBĖS - ALLGEMEINES

00 Pradžmėnys

Bachunas, J. J.: Žadėk mažiau, bet duok daugiau. Mrg 5/14-16 — Baronas, A.: Pavalkai ir žvaigždynai. Drg 15/II, 1 — Bičiūnas, J.: Dvigubi nuostoliai. TS 1/56-58 — Brazilius, V.: Pavergtos Lietuvos kultūrininkų likimas. Drg. 192/II,2 — Dundzila, A. V.: Griežtųjų mokslų atstovai ir lietuviybė. MV 3/128-132 — Gluosnis, J.: Kultūrininkų išnaudojimas. Drb 19/4 — Grinius, J.: Išeivių veikla lietuvių kultūros šviesoje. IL 15/27-40 — Jogaudas, A.: Čiurlionio kultūriniai rūmai. Drg 245/7 — Kralkauskas, J.: Atviras laiškas bendruomenėi. Tž 51-52/3,8; Atviras laiškas bendruomenėi apie galimą tremties tragediją. NL 50/3-4; Pūluojanti gan-

rena, ar teliksime judočiai bajorų variantai? Atviras laiškas bendruomenėi dėl gobšumo ir good time galima tremties tragedija. Drg 192/II,3 — Kurkietis, S.: Mūsų kult. pastangų balansas. LL 1/3, 5 — Lazauskas, G. J.: Verti dėmesio kult. reiškiniai. NL 40/4 — Lozoraitis, J. jr.: Laikas pradėti kult. mūšį. MP 28/4 — Maceina, A.: 40 metų sukakties temomis. IL 15/1-17; Lithuanian culture. Vts 1/15 — Maldeikis, P.: Kult. vertybės ir konkretūs kult. reikalai. Drg 298/II,6; Pasaulėžiūra ir kultūra. Jž 3/1-10, 4/11-15 — Maturagis, A.: Pagrindai tautinei gyvybei išlaikyti. TA 45/2 — Miculis, J. K.: Cultural progress of independent Lithuania. BR 13/29-39 ir Grs /22-23 nr. — Miškinis, J.: Motinos vaidmuo lietuviybės išlaikyme. LsL 2/35-36 — Musteikis, M.: Savosios kultūros reikšmė. Tž 40/5; Vienerių metų kult. gyvenimas Lietuvoje. IL 16-17/74-80 — Narbutas, L.: Tautinio apsisprendimo reikalu. Drg 298/II, 8 — Petkūnas, B.: Žodis verkšlentojams, kurie dšarodami patys sau kenkia. Drv 51/4 — Raulinaitis, P. V.: Kelias į pergalę. Drg 156/II, 5, 7 — Stanaitis, J.: Kult. Fondas ir jo reforma. LL 9/2 — Šemeta, A.: Kur lietuviybė tvirtovė. Nns 254-255 nr. — Turauskas, E.: Liet. tautos kultūros saugojimas. Drg 102/5 — Valiukas, L.: The American - Russian cultural relations. LD 10/21-22, 24 — Velainis, J.: Kult. vertybių pristatymo keliu. MP 49/3 — Viekšnys, J.: Grožis ir lietuviybė. Drg 295/3.

Kultūrinis bendradarbiavimas su Lietuva Čekienė, E.: Ar įmanomas kult. bendradarbiavimas. Drv 90/6 — Dubysa, K.: Kult. bendradarbiavimas su Lietuva. Nns 302/II, 3.

Kultūrinis nuosmūkis (sutrump. k. n.) Adamkevičius, V. ir kiti (60 parašų): Pasipriešinimas k. n. Drg 139/II, 6; NL 25/4; Nns 136/4; Tž 25/5 — Alšėnas, P.: Kultūros gelbėjimui manifestui nuaidėjus. Grs 25/2 — Augštys, L.: Diskusijos apie meno lygį. Drg 235/4-5 — B. J. M.: Bendro darbo ardytojai? LL 11/3 — Bielskis, D.: Antinuosmūkių kooperatyvas. Drg. 298/II, 5-6 — Cicėnas, J.: Dienų Skeveldros. Nns 270/II, 1-2 — Erdvilas, A.: Ne visus nudžiuginęs manifestas. Drg 167/4 — Gimbutas, J.: Laiškas redakcijai. Vnb 30/9 — Girnius, J.: Pasipriešinime k. n. Aid 9/406-415, 10/360-467 — Grinius, J. dr.: Mėgėjai ir specialistai kultūroje. Drg 198/II,3 — Jašinskas, J.: Spaudos pabiro. Nns 222/4-5 — Kairys, A.: Imu žodį. Nns 264/II, 4-5 — Kardelis, J.: Dėl pareiškimo apie nuosmūkį. NL 30/2 — Kavolis, V.: Seimo pamokos... ir impotentų sukilimas. Drv 73/6 — Kelmūtis, A.: Ar galima pakaltinti mūsų spaudą dėl k. n. Nns 160/4 — Kenkėjas: Kalėdiniai diletanta samprotavimai. Nns 301/III, 5 — Kreivėnas, J.: Kovoju su n. Drg 145/II, 8 — Kutkus, A.: Štai kur buvo ryškus n. Vnb 40/30 — Kvalifikuotas diletantas: Nuosmūkis ar pokylis Vnb 41/6 — Lazauskas, G. M.: Mūsų kultūrininkų įvertinimas. Nns 22?/II, 8 — Markaitis, B., SJ.: Nuosmūkis kultūrinis ar moralinis? LsL 9/259-263 — Meškauskas, V.: Atsargiau su patriotizmu. Vnb 33/4; K. n. Vnb 26/4, 27/4; Patriotų sukilimas pasibaigė... be rezolucijos. Vnb 40/4,7 — Mielulis, J.: Kult. nuosmūkis? Nns 193/II, 2-4, 7 — Narkelūnaitė, S.: Meninė kūryba ir visuomenė. Drg 215/II, 6 — "Naujiečių" skaitytojas: 60-tis nušnekėjo visai diletantiškai. Nns 148/4 — Ostrauskas, K.: Anatolijui Kairiui paėmus žodį. Nns 276/II, 12 — Pr., J.: Nuosmūkis. Nns 146/5 — Rūkštelė, A.: K. n.?

Meno kultūros bejieškant. Drg 204/II, 7. Drg 145/II, 8 — Rūkas, A.: Vienas pareiškimas nuosmūkiu temų proga. Nns 216/II, 1, 3 — Stanaitis, J.: Spaudos n. LL 12/3 — Strolija, J.: K. n. ir muzikai. Drg 204/II, 5 — Sula, J.: "Genijų maiš-

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, MARCH 19, 1960

tas". Nns 146/II, 7-8 — Voišėna, J. dr., MIC ir Ivinskis, Z. dr.: Dėl pasipriešinimo k. n. Drb 56/5-6 ir Drg 180/II, 3 — Varnas, A.: Lenkų galvą manifestui. Drg 151/3 — Vėgirda, V.: N. temomis. Drg. 186/II, 5 — Žemelis, H.: Kultūrinė pamėna. Vnb 38/4 — Žickutė Smith, M.: Kultūros pakopomis. Nns 175/II, 3, 4-5 — Žoromskis, K.: Kultūrinis nuosmūkis. Drg 221/II, 6.

01 Bibliografija

A. G.: Lietuvių bibliografija nuo XIII amž. Prof. M. Biržiška apie senuosius lietuvių rašytojus. ALB 1087/5 — Balys, J. dr.: Išeivių darbai mokslo srityje. Vnb 26/1, 7 — Kemežys, K.: Liet. spauda Australijoje. Drv 56-58 nr. — Knygų Lentynos reikalu. TA 41/2 — Kuprionis, J.: Miško literatūros stovis dabartinėje Lietuvoje. GA 16/75-86 — Ružanec-Ružancovas, A. ir Kviklys, B.: Lietuvių išeivių leidinių bibliografija, 1958 m. KL 1959/2, 3, 4 /Nns 1959 m. 68/II, 9-10, 92/II, 9-10, 110/II, 10/ — Širvydas, V.: Kitataučių literatūra Kanadoje. Tž 38/6 — Šulaitis, E.: Ukrainiečių leidiniai svetimomis kalbomis. Drg 86/II, 7 — Tumas, J. doc: Kudirkika (?) (Kudirkiana). Sėj 7/4-7 — Vdl., J.: Lithuanian Affairs, Lietuvų liečiančių straipsnių bibliografija, paruosta Kazio Baltramaičio. Drg 221/II, 1 — Zubras, A.: Pirmieji liet. laikraščiai. MP 44/4.

02 Bibliotekos, knygų skaitymas

Butkus, J.: Lietuvių knygų paroda: Netvarkinga "susipratusių kataliko bibliotekėle" (PLB seimo metu). Dar 4/42 — Clevelando miesto b-koje yra 1700 liet. knygų. Drv 99/6 — Dainauskas, J.: Lietuvių reikalų propaganda. (Paryžiaus b-koje). Drg 205/4 — Juknas, A.: Comic books. Egl 8/231-232 — Grauslys, A.: Knygos — mūsų draugės. LsL 2/38-42 — Krausas, A.: Mokyklų knygynėliai. MP 14/3 — LBT: Liet. žurnalai Kongreso b-koje. Drg 33/II, 5 — (LNA): B-koje Lietuvoje. EL 33/2-/n/; B-koje buvo V. Kudirkos knygynas. Drb 88/5 — S. K. B.: Vytauto Steponaičio palikimas. LD 9/17 — Skirgaila, T.: Vertingas senosios kartos palikimas. Auksinės Baltimorės tautiško knygyno jubiliejus. LD 10/19.

03 Enciklopedijos

Dambriūnas, L.: Lietuvių Enciklopedija pirmos kultūros premijos laimėtojai. Aid 9/427-429 — Grinius, J. dr.: LE leidimas — protetas prieš likimą. Drv 69/6; Mes nenorime emigruoti iš savo tautos. Žodis apie LE Drb 66/4; Padėkos žodis pirmąją kultūros premiją paskyrus LE. Nns 216/II, 6-7; Utopija tapusi realybe. NL 38/4 — Grudis, J.: Dėl dr. J. Prunskio straipsnio apie konkordatą. LL 7/1 — Kaminskas, J.: Atviras laiškas LE redakcijai. Nns 82/4 — Kukalis, J.: Priversti ir Lietuvoje leisti enciklopedija. Drv 22/1 — LE rūpėsčiai ir laimėjimai. Pasikalbėjimas su LE leidėju Juozu Kapočiumi. Drv 91/3, 92/3 — Kolupaila, S. prof.: Premiujotoji enciklopedija. Drg 215/II, 7 — Margučio lietuviškas vardynas. Mrg 1/11-12; 2/12; 3/21; 4/22; 5/20 — Michelenas, S.: Enciklopedija ir kumpis. Klv 53/7.

06 Mokslo įstaigos ir draugijos

Baciūnas, J.: Aukų telkimas mūsų kult. reikalams. Drb 67/6-7 — Dainauskas, J.: Tarptautinės laisvosios akademijos sesija Paryžiuje. Drg 156/II, 2 — Taetigkeitsbericht des Baltischen Forschungsinstituts fuer das Haushaltjahr 1956-7. AB 56-57/IV-V, 325-329.

Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija Istorikas: A. L. I. D. Nns 263/2 — Varkala, J. P.: A. L. I. D. Drg 204/II, 8; Nns 205/3 ir Tvn 36/2. **Lietuvių Istorijos Draugija Bitikas,** K. L. I. D. Drg 245/II, 1 — Meškauskas, V.: "Istorinis" nesusipratimas ("Lietuvių Istorijos Draugija"). Vnb 10/4.

(Tęsinys 10-am psl.)

(Tęsinys iš 9 psl.)

061.41 Tarptautinė paroda (Brukselyje-Belgijoje)

Augustaitis, J.: Ispūdžiai iš Briuselio tarptautinės parodos. Nns 284-293 nr. — Bastys, J.: Prisiminus buv. pasaulinę parodą Briuselyje. Drg 278/II, 5 — Sidzikauskas, V.: Vatikanas užmiršo Lietuvą. Vnb 25/5.

069 Muziejai

Valatkaitis, A.: Lietuvių laisvės kovų muziejus Chicagoje. Drg 244/6.

07 Spauda

Čekienė, E.: Po 10 metų Amerikoje. Kaip nusikratoma liet. laikraščiais. Drv 84/3 — J. Č.: Neo Lithuania spaudos darbe. Drv 77/4 — Kardelis, J.: Į lietuvių protą ir sąžinę. Žodis liet. spaudos draugams. NL 49/3 — Kemežys, K.: "Mūsų Pastogės" sukaktis. MP 46/1 — Kultūra ir spauda. Nns 136-137 nr. — Lituanus skaitytojas: "Lituanus" — "Literatūros Lankai" angliškai. Nns 258/II, 11-12 — Mačiulis, P. dr.: Sao Paulo liet. spaudos pirmieji žingsniai. Gnt 3/3-5 — Meškauskas, V.: Rimtų vyrų sukilimas ("Darbas"). Vnb 49/6, 8 — Šulaitis, E.: Žurnalistų ir literatų priauglis. Drg 272/5 — "Technikos žodžio" reikalai. Tžd 6/20-22 — Vaičiūnas, J.: Amerikos LB spaudos-informacijos komisija. Drg. 265/4.

087.5 (JAV 028.5) Vaikų literatūra

Alšėnas, P.: Auliniai batai. Egl 7/210-213; Pašnekesys su sūneliu. Egl 8/228-230; Vytukas ir Algūkas Kanadoje. Egl 9/269-271 — Būdas, S.: Rapolūkas. Egl 10/306-311 — Giedrius, A.: Auksaplaukis ir auksažvaigždė. Egl 9/258-265; Bitė ir musė. Egl 8/249-251; Gailutė. Egl 1/26-29; Senelis ir rudis. Egl 8/253; Varna įeško ožkelės. Egl 4/126-128; Varnos sapnas. Egl 3/75-77; Už gero padarymą piktu užmoka. Wgl 9/285-288 — Inčiūra, K.: Kudliukas. Egl 3/92-95 — Jankus, J.: Meškiukas. Egl 1-7 nr. — Jukna, A.: Mokslo kankiniai. Egl 9/267-268 — Juras, P. M.: Ir aš buvau mažučiu. Egl 7/196-201 — Kašubienė, A.: Purienos. Egl 8/259-265 — Končius, J.: Apie mergaitę, kuri svajojo. Egl 1/16-20 — Kubilinskas, K.: Katinėlis ir gaidelis. Egl 9/233-284 — Mašiotas, P.: Kiškis smaližis. Mrg 8/17 — Murka, J.: Mikutis. Egl 9/287-288 — Narūnė: Gintarėlė. Egl 7-8 nr. — Rinčūnas, A.: Testamentas mano dukrelei. Egl 9/257 — Šimonis, K.: Kūdikis ir milžinas. Egl 1/2-5 — Tamulaitis, V.: Bugnininko sūnus. Egl 2/38-44; Mokytojas. Egl 10/295-300 — Valančius, M.: Jonelis ir kerdžius. Egl 10/302-303 — Zobarskas, S.: Paskutinė medžioklė. Egl 4/108-112.

1 FILOSOFIJA-PHILOSOPHIE

Celiešius, P. dr.: Kas yra pasaulėžiūra. LsL 6/173-176; Pasaulėžiūros rūšys. LsL 8/236-240; Pasaulėžiūros ribos. LsL 9/20-274 — Cirtautas, K. C. Dr.: Homeles but not hopeless. LD 2/20-21 — Doniela, V.: Filosofija šių dienų Vokietijoje. Snt 2/77-79 — Gaštanides, J.: Šiandieninė humanizmo paskirtis. Išv. A. Germanavičius. Dar 1/14-15 — Girnius, J. dr.: Egzistencijos įprasminimas. Drg 215/II, 2 — Greimas, A.: Medžiaga sovietinio lietuvių fenomenologijai. Dar 1/10-12 — Krivickas, V.: Keletas minčių apie individualizmą. Jž 1-2/37-41 — Mačeina, A.: Baltų emigracijos europinis uždavinys kultūros filosofijos požiūriu. IL 16-17/41-58 — Urbanas, I.: Karl Jasperso šauksmas prieš nihilizmą. Drg 298/II, 7.

159.9 Psichologija

Cirtautas, K. C.: Refugees: Idealistic and utilitarian. Ltn 2/57-59 — Čepėnaitė, I.: Jaunuolio vystymasis. MV 5/211-217 — Gegevičiūtė, V.: "Mamizmas" ir jo išdavos. Snt 1/

34-35 — Glažė, V. M.: Truputį apie psichologiją šiandien. Svč 6/8-10 — Grauslys, A.: Akys ir žvilgsniai. LsL 6/168-172 — Joga, P.: Sąžinė. LsL 9/276-279 — Kezys, A., SJ: Ambicija. LsL 10/303-312; Atminties lavinimas. LsL 2/47-53; Destruktyvioji emocija. LsL 1/8-11 — Mačernis, A.: Žvilgsnis į dabartinę rusų psichologiją. LsL 10/312-315 — Mingėla, V.: Prigimtis, aplinka ir asmenybės vystymasis. Prof. dr. J. Pikūno paskaita. Drg 274/II, 4 — Morkys, V.: Žmogus scientologijos šviesoje. EL 14/2, 4 — Vasyliūnienė, E.: Neapykantos tamsa. LsL 8/244-247; Saviuokla meilei. LsL 3/80-83.

17 Etika

Gaidamavičius, P. kun.: Dvasinė motinos pasiuntinybė. Mtr 2/1-4 — Giedrius, A.: Mėšiai ir augaliai. Apie vegetarų sąjūdį. Drg 22/6 — Grauslys, A.: Širdies perlai — laiškai. LsL 1/3-6 — Gražiūnas, A.: Kodėl privalau likti lietuvis. Patriotizmo pagrindai. Att 2/34-38 — Joga, P.: Dorumas. LsL 5/150-152; Žmogaus laisvos valios trukdymai. LsL 7/205-206; Žmogaus veiksmas. LsL 6/177-179 — Kilienė, M.: Pagudų nugalėjimas. Svč 2/2-5 — Leibowitz, S.: Gražinkime tėvui autoritetą. Išv. J. Kidykas, SJ. LsL 6/181-185 — Mauricijus, S.: Kodėl jos teka už svetimtaučius. TA 50/2, 4 — Melulius, J.: Kūrybini nusištatymas. Nns 258/II, 8-9 — Miškinis, J.: Motinos vaidmuo šeimoje. LsL 5/153-155 — Sužiedėlis, S.: Lankai ir strėlės šeimoje. LsL 2/43-46; Meilė yr auka. LsL 1/12-14; Visuomenė ir šeima. LsL 3/76-79 — Vaišnys, J., SJ: Ar galima nesakyti tiesos? LsL 257-60.

2 TIKĖJIMAS-RELIGION**21 Natūrali teologija**

Jasaitis, D. dr.: Apie mediciną ir religiją. Drg 209/II, 3-4 — Liūdžius, J.: Mano samprotavimai. Nns 8-12 nr.; Pamaldžios nesąmonės. Klv 26-27 nr. — Sužiedėlis, S.: Tikėjimas ir tautybė. Att 2/26-28 ir Tž 7-8 nr.

22 Šv. Raštas

Dainauskas, J.: Archeologija ir Senasis Testamentas. Drg 151/II, 1 — Nelsonas, C. A.: Biblijos reikšmė. Svč 1/10-11 — Norius, A. kun.: Šv. Rašto grožis. ŠPV 9/248-252.

23 Dogmatika

Andriekus, L. t., OFM: Kristaus atėjimas. ŠPPV 12/337-339 — Bgd., V.: Šv. Baltida. Drg 76/3 — Gidžiūnas, V. t., OFM: Šv. Petro tikėjimas. ŠPV 6-174-177 — Juzevičius, F.: Gyvasis Dievas. ŠPV 8/209-213 — Juška, A. kun. dr.: Kelios mintys dėl Kazimiero šventumo. LC 2/1-5 — Kvedaras, A. fr., OFM: Marija visatos karalienė. ŠPV 5/129-133 — Lūža, J.: Šv. Kazimieras — Lietuvos šventasis. EL 11/2 — Mincevičius, V.: Il quinto centenario della nascita di San Casimiro, patrono della Lituania. EPr 7-8/14-17 — Papini, G.: Palaidūnas tapęs šventuoju. Išv. dr. P. Mačiulis. Mrg 9/22-23 — Ramanauskas, B., OFM: IHS. ŠPV 1/7-12 — Stepatitis, M., OFM: Jai šitaip pasirodė Dievo Motina. ŠPV 2/36-42 — Venckus, J., SJ: Šventųjų skaičius ir jų istorinis pasidalinimas. KKL 3-5 nr. — Vian, N.: Šv. Antano garbė. Išv. A. Vaičiulaitis. ŠPV 6-7/183-187.

24 Praktinė teologija

Burblys, K. kun.: Apmąstymai. Eš 1/4 — Celiešius, P. kun.: Atgailos dvasia. LsL 5/134-137 — Gaidamavičius, P.: Religinis žmogaus polėkis. Aid 5/221-225 — Grauslys, A.: Ar kancija beprasme? LsL 7-11 nr. — Yla, S. kun.: Pastabos. LC 3/26-28 — Maknys, J. kun. dr.: "Daturne parvitas materiae in luxuria" klausimu. LC 2/7-14 — Mažasis Brolis: Malda ir gyvenimas. ŠPV 12/344-350 — Pauperas, J. kun.: Dvasinių galių panaudojimas. Kls 1/2-3 — Senkus, K. kun.: Šilvinė giesmė. LC 3/20-26 — Trimakas, K., SJ: Gyvojo Dievo Sūnus. LsL 10-11 nr.

25 Ganytojiškoji teologija

Bajerčius, P. kun.: Pamokslai. LC 3/29-56 — Bernardinas kun. dr., OFM: Tremtinių pastoracijos reikalai. LC 2/14-20 — Maknys, J. kun. dr.: Pamokslai. LC 1-2 nr. — Balkūnas, J. prel.: Pamokslai. LC 2/21-37 — Būčys, P. P. vysk.: Aušros žvaigždė. KKL 52/4-6; Dangaus Vartai. KKL 51/7-9 — Butkus, K., OFM: Adventas. ŠPV 11/317-320; Dangaus sveikinimas. ŠPV 3/75-78; Dievo sprendimas. ŠPV 1/1-6 — Grauslys, B. t., OFM: Negyjanti žaidza. ŠPV 6-7/161-163 — Juras, P. prel.: Šiluvos Marija. KKL 39/3-5 — Jurėnas, A.: Vieno dalyko tau trūksta. ES 1/1-2 — Kavolis, M. kun. dr.: Meilė krikščionies gyvenime. Svč 1/1-3 — Pauperas, J. kun. lic.: Kristus ir tremtis. Kls 1/30-36 — Ramanauskas, B., OFM: Pax. ŠPV 4/100-105; Pervertos rankos. ŠPV 3/68-73 — Stanaitis, J. kun.: Ieškomi liudininkai. Svč 3/1-4; Šv. Dvasios pasireiškimas tuomet ir dabar.

26 Bažnytinė teologija

Gutas, J. kun. dr.: Naujasis vokiečių katekizmas. LC 1/81-83 — Kezys, A., SJ: Katalikų akcijos problema. Žvg 11/289-292; Krikščionių vienybė. Žvg 1/3-7 — Krupavičius, M.: Už geresnį pasaulį. Iš Pijaus XII darbų istorijos. Drg 278/II, 5 — Kubilius, J., SJ: Gyvoji krikščionybė. LsL 4/103-105 — Lietuvių Didžiosios Savaitės apeliacijos lieka kaip buvę. LC 1/69-73 — Maknys, J. kun. dr.: Dažnos išpažinties krizė ir kas darytina. LC 1/17-20 — Markaitis, B., SJ: Naują popiežių pasitinkant. LsL 11/323-325 — Miciūnas, A. kun.: Pijaus XII enciklika apie Liurdo 100 metų sukaktį. KKL 18-21 nr. — Musteikis, M.: Romoje ruošiami apaštalai Lietuvai. Pasikalbėjimas su vyskupu V. Padolskiu. Drg 292/4 — Steigvila, A. kun.: Pijaus XXII religinio atgimimo šauklys. LsL 11/341-343 — Trese, L.: Kunigo ryšas. Išv. dr. J. Vaišnora. LC 1/31-39 — Trimakas, K., SJ: Didžioji savaitė. Žvg 4/106-110 — Vaišnys, J., SJ: Ar Kristus leidžia skirtis? LsL 7/220-222 — Vasyliūnienė, E.: Jaunimo dvasios vadovas (nuolatinis nuodėmklausis). LsL 9/282-284.

267.02 Religinės organizacijos

Mockus, K.: Lietuvių katalikų veiklos galimybės Amerikoje. Drg 105/5, 107/4, 113/4, 114/3 — Skrupskelytė, V.: Pax Romana suvažiavimas. Att 8-9 nr. — Vaišnora, J., MIC: Šv. Onos brolija Lietuvoje. ŠPV 6-7/194-200.

Ateitininkai. Gečiauskas, A.: Quo vadis Studentų Ateit. S-ga. Gdm 6/5-7 — Yla, S. kun.: Ateitininkų įžodis. Att 1/4-6 — Kidykas, J., SJ: SAS negalavimai. Gdm 6/2-4 — Liulevičius, A.: Nusiteikimas veiklai. Gdm 6/4-5.

Lietuvos Vyčiai. Jutkevičius, J. kun.: Už Lietuvos laisvę ir lietuviškumą. Vts 8/14-17 — Raila, S. kun.: 45 metų Lietuvos Vyčiams. Vts 7/3-4; 45-sis L. V. kongresas. Drg 153/4-5 — Sakalas, I.: L. V. istorija. Vts 2/16, 6/16-17 — Vytis, J.: Vyčiai ir lietuvių visuomenė. Vts 7/7-8.

27 Bažnyčios istorija

Ivinskis, Z.: Krikščionybės kelias Lietuvon. LsL 5-11 nr.

271 Vienuolijos

Grauslys, A.: Kentucky perlas (ispūdžiai ir mintys, apsilankius trapistų vienuolyne). LsL 10/300-305.

OFM — Pranciškonai. Bacevičius, J. fr., Trečiojo Ordino idealai. ŠPV 9/257-260 — Gidžiūnas, V. tėv., OFM: Šv. Žemės kutorija. ŠPV 2-4 nr. — L. A.: Naujas baras lietuvių pranciškonų veikloje. ŠPV 6-7/164-168 — Ramanauskas, B., OFM: Porcinkula. ŠPV 8/214-218 — Šimanavičius, A. fr., OFM: Pranciškoniškas rožandis. ŠPV 10/285-287.

MIC — Marijonai. Matulaitis, K.

A. kun., MIC: Marijonų darbo pradžia Amerikoje prieš 45 m. KKL 47/8-10; Religinės kultūros bare. 45 m. Marijonų darbuotės Amerikoje. Drg 263/II, 5.

Šv. Kazimiero Seserys. Mendelis, L. prel.: Kazimieriečių auksiniai jubiliejiniai metai Šv. Alfonso parapijoje, Baltimore, Md. ŠPV 4/122-124.

Nekalto Prasiidėjimo Šv. Mergelės Marijos Seserys. Kulivaitė, K.: N. P. S. kongregacijos 40 metų sukaktis. Mtr 4/19-20 — Pauliukonis, P.: N. P. kongregacijos sukaktis paminėti. Aid 10/476-479 — S. M. V.: N. P. S. M. M. vardienų seserų vienuolijos įsteigimas. NPB 2/5.

272 Religiniai persekiojimai

Balkūnas, J. prel.: Bažnyčios persekiojimas — jos stiprybė. LC 1/23-30 ir KKL 34-35 nr.; The life of the Catholic Church under the Soviet regime. LD 2/23 — Gravrogkas, J.: Viduramžių religinė tolerancija ir inkvizicija. LsL 3-4 nr. — V. R.: Pijaus XII enciklika apie katalikų persekiojimą Kinijoje. Drg 236/4 — Vinci, E.: Katalikiška ir kankinė Lietuva. Drg 80/III, 1, 5, 8.

281 Rytų Bažnyčios

Bgd., V.: Pravoslavai ir Lietuva. Drg 111/3 — Mikalauskas, B.: Rusijos atsivertimas. ŠPV 6-7/171-172 — Prunskis, J. dr.: Rusų mokslo odisėja. LsL 7/216-219.

282 Katalikų Eklezija

Aras, J. inž.: Popiežiaus žodis dabartinio laiko tekmėje. LsL 8/254-255 — d: Kunigų Vienybės seimas N. Yorke. Drb 71/5 — Dauknys, P. kun. MIC: Lietuva Marijos kongrese Liurde. KKL 46-51 nr.; Lietuviai tarptautiniame Marijos kongrese Liurde. EL 38/3-4 — Grinius, J.: Liurdas Marijos ženkle. Aid 6/241-250 — Gruodis, S., SJ: Kas Bažnyčiai — Bažnyčiai. Žvg 7-8/212-214 — J. J.: Jie buvo narsūs kovotojai už lietuvių reikalą. 50 m. Rocesterio liet. parapijos. Drb 90/3, 5 — Yla, S.: Dėl dorinės religinės padėties neprikli. Lietuvoje. IL 16-17/21-26 — Kimantas, V.: Senasis ir naujasis popiežiai. Klv 52/2 — M.: Ar katalikas gali būti masonas. Drb 87/2 — Maspheo auksinis jubiliejus. Drb 80/4 — Mažukna, A. V. kun., MIC: Marija ir Lietuvos šiluva. KKL 38/9-11 — Musteikis, M.: Ruošiami apaštalai Lietuvai (Šv. Kazimiero kolegija Romoje). Drb 893 — Narbutas, T. dr.: Studija apie Bažnyčią. Drg 3/II, 6 — Nockūnas, A., MIC: Bažnyčios žymės. Att 5/97-100 — Prunskis, J. kun.: Lietuviai katalikai JAV-se. KKL 13/5-6 — Suž., S.: Sibiro tremtinių maldos. Nepaprastas dokumentas. Drb 88/3-4 — Vaišnys, J., SJ: Kazimieriniai metai. LsL 3/72-75 — Vaišnora, J., MIC: Šiluva. Att 7/145-149 — Versiackas, T.: 50 m. liet. parapijai Lowelly. Drb 78/5-6.

283 Anglikonų Bažnyčia

Prunskis, J. dr.: Anglikonė gyvenimo klystkelioose. LsL 4/120-123.

284.1 Evangelikų Liuteronų Bažnyčios

Antras JAV ir Kanados liet. evang. liut. synodas. Kls 1/5-9 — Brinkis, A.: Kalnai gyvenimo kelyje. Svč 6/10-12 — G., K. dr.: Pasaulio liut. s-ga. Kls 1/36-37; Savos spaudos uždaviniai. Kls 1/34 — Gudaitis, K. prof. dr.: Pranešimas sinodui. Kls 1/11, 29-30; Sąlytis su tėvyne. Kls 1/31-32 — J. K.: Pietų Vokietijos liet. evang. suvažiavimas. Kel 7-9/3-4 — Killenė, M.: Mūsų reformacija. Svč 5/1-3 — Neparapijonis: N. Yorke liet. evang. parapija. Kel 10-12/3-5 — Pietų Vokietijos evang. suvažiavimas. Drb 53/5 ir PLBV 4/7-8 — Šimukėnas, P.: Ko mums daugiau šia trūksta. Svč 3-4 nr. — Vokietijos evang. suvažiavimas. EL 23/2.

(Bus daugiau)

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 19, 1960

Pranys Alšėnas

ST. BŪDAVO "RŪSTI SIENA" "VELNIO TUZINO" ŽENKLE

Su praėjusiųjų — 1959-tųjų metų — pabaiga mūsų guvusis grožinės literatūros kūrejas, Stasius Būdas, paskelbė vėl naują kūrinį — apysaką "Rūsti siena". Knygą išleido lietuviškoji leidykla "Rūta" Hamiltone, Kanadoj.

Apysakos turinyje vaizduojama atkakli kova Prūsų pasienyje. Kovoja ir rungiai lietuviai knygnešiai ir caro raudonsiūliai — žandarai.

Gal atkakliausieji lietuviškiosios istorijos bėgyje mūsų tautos kovotojai, knygnešiai karščiausiu veržlumu, drąsa ir gudrybėmis meta į carinės Rusijos okupuotą Lietuvą šviesos ir laisvės sprogmenis — uždraustą lotynų raidėmis spaudą. Tokiu būdu knygnešiai ir žandarai imasi žūtutinio niuršimo dvasioje, priedami vienai ir kiti prie drastiškų priemonių.

Apysaka intriguojančiai rutuliojama ir įspūdingai užbaigiama patriotinių lietuvių laimėjimu ir eksplozija. Savotišku būdu ir užsidegimu sunaikinama pasienio provoslavijos tvirtovė, neseniai įkurta ištremito lietuvių sodyboje.

Autorius į knygnešų problemą žvelgia iš naujo istorinio ir psichologinio taško, todėl knygos skaitomoji medžiaga intriguoja skaitytoją ir jį riša prie skaitymo.

Tryliktais autorius kūrinyje "Rūsti siena" — tai tryliktais St. Būdavo beletristinis kūrinyje. Kaip matome, pagal skaitlinę, jis išleistas "velnio tuzino" ženkle. Ir, reikia pasakyti, kad toji skaitlinė nebe to, kad nebūtų išdariusi knygai kokių nors pokštų. Tačiau apie juos — truputį vėliau.

Ligi šiol Stasiaus Būdavo yra atspausdintos šios knygos:

- 1) Širdies stygomis virpant, eilėraščiai, Šiauliai, 1926 m., 2) Už molinos meilę, apysaka, Marijampolė, 1928 m., 3) Broliuk, nevirškėdai sesutės, apysaka, Marijampolė, 1928 m., 4) Širdys ir gėlės, novelės ir apsakymai, Kaunas, 1932 m., 5) Našlaičių Kalcėdos, apysaka, Ukmergė, 1934 m., 6) Mokytojas Banaitis, romanas, Kaunas, 1935 m. (ypač mėgta moksleivijos knyga), 7) Loreta, romanas, išleistas dviem laidom: Kaune — 1936 ir Londone — 1952 m., 8) Sala, romanas, Kaunas, 1939 m., 9) Vidurnakčio svečiai, novelės ir apsakymai, Kaunas, 1943 m., 10) Laukų berniukas, pjesė Kauno Jaun. Dramos Teatre, 1944 m., 11) Varpai skamba, apysaka, Los Angeles, 1952 m., 12) Uždraustas stebuklas, romanas, New York, 1954 m. ir, štai, 13-tasis leidinys — Rūsti siena, apysaka, išleista Hamiltone, 1959 m.

Be to, Stasiaus Būdavo išverstos į kitas kalbas šios kny-

gos: 1) Serca i kwiaty (Širdys ir gėlės), Krokuvą, 1937 m., 2) The Forbidden Miracle (Uždraustas stebuklas), New York, 1955 m.

"Velnio tuzino" išdaigos

Tryliktais skaičius žmonėse skaitomas — nelaimingu, nors kiti — apie tą skaičių galvoja net visiškai priešingai. Pav., Toronto (Kanadoj) Metro (jau milijoninio miesto) super-nayoras, adv. Frederick Gardiner, yra pasakęs, jog visus, o visus savo darbų didžiausius projektus ryžtasis pradėti tik... mėnesių 13-tomis dienomis. Kodėl? — Ogi, esą, tos dienos visiems jo priešams ir kritikams esančios nelaimingos, tokiu būdu jam — priešingai...

Na, dėl pavzdžių truputį nukrypome į šalį. Grįžkime į temą. Nežinau, kaip mūsų garbusis rašytojas, Stasius Būdas, tiki, ar netiki į tryliktojo skaičiaus ("velnio tuzino") nelentybę? Greičiausia, kad ne. Vienok, ne beto, kad šios jo knygos ("Rūsti siena"), kaip tryliktosios, nebūtų persekiojusi kažkokia šmėkla su savaisiais pokštais.

Prieš pora, o gal net trejetą metų, leidėjui sutikus, knygos rankraštis ir dailininko nupieštas viršelis — buvo atiduota spausdinti į vieną lietuvišką knygų leidyklą, Vokietijoje. Deja, leidėjas, palaikęs rankraštį kurį laiką, vėl grąžino — netgi be motyvų. (Gal tai pabijota tryliktojo skaičiaus?)...

Po to susitarta su lietuviška knygų leidykla "Rūta" Hamiltone, Kanadoj. Apysaką užsibrėžta atspausdinti dviem apipavidalinimais — Pocket Book ir tam tikras ekzemplierių skaičius — De Luxe (geras popierius, kieti viršeliai, didesnis formatas). Deja, ir čia persekiota 13-tojo skaičiaus. Veikalą baigiant spausdinti — spaustuvėje įvyko gaisras ir De Luxe laidą taip apgadino, kad nebebuvo galima nė išleisti. Standartinė laida — taipogi nukentėjo ir tai atsiliepė į knygos apipavidalinimą.

Taigi, matot, kokie "velnio tuzino" pokštai. Na, gal tie

"pokštai" — į gerą išeis? Gal nors apgadintu apipavidalinimu knyga turės didžiausį pasisekimą skaitytojų tarpe? Linkėtina to, nes šiaip — lietuviškoji skaitytojų šeima kažkodėl ima tartum pavargti. Taigi, "Vilties ir drąsos!" — kaip tojoj Everesto kalno viršūkalnės lentoj užrašyta, nes dar nelaikas lietuvių tautai pavargti arba sugalvoti ilsėtis.

Zodis — kitas apie leidyklą "Rūta"

Spaustuvė ir lietuviškų knygų leidykla "Rūta" Hamiltone, Kanadoj, užsibrėžė išleisti naujų lietuviškų knygų seriją. Pirmąją, kaip matome, jau išleido. Tai St. Būdavo apysaka "Rūsti siena". Greitu laiku išeina iš spaudos ir dar dvi knygos (abi — jau surinktos). Pirmosios trys knygos — iš lietuviško gyvenimo, originalios. Kiekviena iš jų turės apie po 200 puslapių, bus papuoštos originaliais lietuvių dailininkų viršeliais.

Leidyklos tikslas — prasiužinti į lietuviškosios visuomenės skaitytojų mases. Todėl stengiamasi kiek galima daugiau numušti knygų kainą.

Pirmosios trys knygos užsi-

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

Safronov, rašydamas laikraščio "Ogoniok", štai kaip atsiliepė apie Struve:

— Jūs tiek suprantate apie sovietų literatūrą, kiek enuchas apie moteris.

Vietoj padėkos, Gleb Struvė gavo chamišką, atseit bolševikišką, atlyginimą. Polevoj ir Safronov turėtų būti dėkingi už Struvės nurodymą, kaip Čechovas buvo sudarkytas, tuo tarpu jiedu dar spiovė literatūros profesoriui į veidą.

Jeigu kas mano, kad komunistiniai "kultūrininkai" geriau pasiūlys su lietuviais, norinčiais bendradarbiauti su rusiško imperializmo iškamsomis, tai labai klysta.

Kazys Laurušonis

sakius leidykloje kainos tik trys doleriai — po 1 dolerį kiekviena.

Leidyklai galima siųsti užsakymus arba tik pranešti adresus. Išėjus iš spaudos knygai — ji bus pasiūsta.

Leidyklos adresas šitoks:

"Rūta", Printing Co.,
89 Napier St.,
Hamilton, Ont. Canada

ALYVA - ANGLYS

SILDYMO SISTEMŲ ĮRENGIMAS IR SUTVARKYMAS

SKRUPULINGAI SAŽINGAS PATARNAVIMAS.

Galima šaukti kiekvienu metu PROspect 6-6677.

24 VALANDŲ TARNYBA.

G A P S F U E L C O.

2735 W. 63rd Street

Atstovas V. Doba

DUOKITE SAVO 1959 METŲ MOKESČIŲ

(INCOME TAX) LAKŠTUS UZPILDYTI

CHESTER KILKIS

4127 So. Richmond Street Virginia 7-3030
PRIE ARCHER AVENUE

Pildo biznio, nuosavybių ir asmenų lakštus.

Chicago lietuviams pildo lakštus jau per 26 metus.

MOVING

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IS TOLI IR ARTI

(Nauji dideli t. ir k. - Naujaisi kraustymo irankiai)
Ilgu metu patyrimas - Pigus ir sažiningas palarnavimas

UOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. Jubilee 5-9209

GARSINKITĖS NAUJIENOS

PASINAUDOK PATIKIMU, KRUOPŠČIU IR GREITU MŪSŲ FIRMOS PATARNAVIMU

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by USSR

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

LIETUVA, UKRAINA, BALTCUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

359 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Tel. AN 8-5040.

2134 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill., Tel. DIckens 2-8232.

Tik vyriausioji įstaiga
atdara kasdien nuo 9-6;
Sekmadienais nuo 9-4.

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresas pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigoje yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informacijų apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

SEKMADIENI,

1960 M. KOVO 27 D.

Lietuvių Auditorijos

didžiojoje salėje įvyks

**NAUJIENU
BANKETAS**

PUIKI MENINE PROGRAMA

SKANI IR SOTI VAKARIENĖ

GERŲ ŽMONIŲ SUBUVIMAS

VISI PRAŠOMI IŠ ANKSTO REZERVUOTI VIETAS BANKETE.